

TALLINNA ÜLIKOOL

Haapsalu kolledž

Liiklusohutuse õppekava

Priit Männiksaar

LIIKLUSKASVATUS HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE KOOLIDE I-II
KOOLIASTMES NING ÕPETAJATE OOTUSED LIIKLUSALASTELE
ÕPPEMATERJALIDELE TARTU LINNA NELJA KOOLI NÄITEL

Diplomitöö

Juhendaja: MA Kai Kuuspalu

Haapsalu 2022

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. LIIKLUSKASVATUSE LÄBIVIIMISE ALUSED	5
1.1. Liikluskasvatust sätestavad alusdokumendid.....	5
1.2. Liikluskasvatuse koolis	6
1.3. Liiklushariduslikud õppematerjalid ja -vahendid.....	9
1.4. Õpetaja roll liiklushariduses.....	11
1.5. Hariduslike erivajadustega õpilaste õpetamine	13
2. LIIKLUSKASVATUS TARTU LINNA HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE KOOLIDES	16
2.1. Metoodika.....	16
2.2. Valim.....	17
2.3. Küsimustikuga saadud tulemuste analüüs.....	18
2.3.1. Liikluskasvatuse korraldus koolis	18
2.3.2. Jalgratturikoolitus.....	23
2.3.3. Liikluskasvatuse tulemuslikkus.....	24
2.3.4. Õppevahendid.....	26
2.3.5. Õpetajate informeeritus	29
ARUTELU	32
KOKKUVÕTE.....	37
SUMMARY	
KASUTATUD ALLIKAD.....	40
LISA 1. LIIKLUSOHUTUSALASED MATERJALID OPIQU KESKKONNAS (I-II KOOLIASTE)	
LISA 2. KÜSIMUSTIK	

SISSEJUHATUS

Liikluskasvatus on parim võimalus liiklusõnnetuste ennetamiseks (Valentová, Brečka & Tureková, 2021). Liiklusohutuse kontekstis on mitmes riigis tunnustatud liiklusõnnetuste vähendamise vahendina liiklushariduse parandamist (Obregón-Bioscaa, Betanzo-Quezadaa, Romero-Navarreteb & Ríos-Nuñeza, 2018). Liikluses vastutustundliku ja ohutu käitumise õppimine on väga oluline (Kullmann, 2015), see vähendab riski sattuda liiklusõnnetustesse (Swartz, 2005).

Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilastele sobilike liiklusalaste õppematerjalide ja -vahendite olemasolu väljaselgitamine on aktuaalne. Transpordiamet on aastatel 2012, 2016 ja 2019 läbi viinud ka uuringu Eesti üldhariduskoolides (Maanteeamet, 2012, 2016, 2019), millega koguti andmeid liikluskasvatuse korralduse, õpetajate teadlikkuse, õppevahendite, jalgratturikoolituse, liikluskasvatuse tulemuslikkuse ning koostöö kohta. Paraku ei kajastu Transpordiameti uurimustes eraldi HEV koolidest saadud tulemused. Tutvudes Transpordiameti tellimiskeskuses (<https://www.liikluskasvatus.ee/et/tellimiskeskus>) saada oleva õppematerjali ja -vahenditega tuleb tõdeda, et erivajadustega õpilaste vaimseid ja füüsilisi eripärasid arvestavad sobilikud materjalid pole eristatavad.

2021. aasta kevadsemestril uurisin liiklushariduse praktika raames Opiqu keskkonnas (<https://www.opiq.ee/Account/Login>) olevaid I-II kooliastme õppematerjale eesmärgiga selgitada välja liikluskasvatuse osakaal nende hulgas. Selgus, et Avita ja Koolibri materjalides on liiklusteemasid käsitletud põgusalt (vt lisa 1). SA Innove/HARNO poolt välja antud õppematerjalides, mis on koostatud põhikooli riikliku õppekava lihtsustatud õppele käsitletakse liiklusteemasid lõimituna inimeseõpetuse ainesse. Transpordiameti uuringutest selgus, et liikluskasvatuse arendamisel tuleks rohkem tähelepanu pöörata koolidele, kus õpivad hariduslike erivajadustega lapsed. Nendele lastele ei pruugi sobida tavapärased õppematerjalid ja meetodid (Maanteeamet 2012, 2016, 2019). Käesoleva diplomitöö juhendaja Kai Kuuspaluga vesteldes on samuti tulnud välja tõsiasi, et Transpordiametilt küsitakse erivajadustega õpilastele sobivaid õppematerjale (Kuuspalu, Teamsi vestlus, 06. detsember 2021).

Mulle teadaolevalt pole Eestis varasemalt uuritud HEV õpilastele sobiliku ja vajaliku liikluskasvatuse alaste õppematerjali ja -vahendite olemasolu ning kättesaadavust. Lähtuvalt kaasava hariduse põhimõttest (Eesti.ee, 2019) peaksid kõik õpilased, sh HEV õpilased õppima elukohajärgses tavakoolis. Arvestades, et „HEV-õppijad vajavad oskuste omandamisel ja lihvimisel rohkem aega kui tavaõpilased“ (Reier, 2019) ning „nende õppimisvajadusi on raske rahuldada harjumuspärasel ja kergesti kättesaadaval viisil“ (Kõrgesaar, 2016) on oluline, et igapäevaelus vajalikke liiklusalaseid teadmisi ja oskuseid õpetatakse sobival viisil sobilikke õppevahendeid ja -materjale kasutades. Kõige paremini oskavad neid vajadusi välja selgitada ja edasi anda pedagoogid, kes neid õpilasi igapäevaselt õpetavad.

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks on välja selgitada, kuidas viiakse läbi liikluskasvatust hariduslike erivajadustega õpilaste koolide I-II kooliastmes ning missugused on õpetajate ootused liiklusalastele õppematerjalidele Tartu linna nelja kooli näitel.

Lähtuvalt töö eesmärgist on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas on korraldatud liikluskasvatuse läbiviimine Tartu linna HEV koolide I ja II kooliastmes?
2. Missuguseid õppematerjale kasutatakse I ja II kooliastmes liiklusteemade käsitlemisel ning millest on puudus?
3. Millised ootused on õpetajatel liikluskasvatuse õppevahendite osas, mida Transpordiamet võiks pakkuda?

Uurimistöö meetodiks on küsimustik, mille koostamise aluseks on Transpordiameti poolt 2012., 2016. ja 2019. aastal läbi viidud uurimused liikluskasvatuse kohta koolides (Maanteeamet, 2012, 2016, 2019).

Töö koosneb teoreetilisest ja empiirilisest osast. Teoreetilises osas antakse ülevaade liikluskasvatuse aluseks olevatest õiguslikest aktidest, olemasolevatest liiklusalastest õppematerjalidest, õpetaja rollist liiklushariduses ja HEV õpilaste õpetamise eripäradest. Teemad on omakorda seotud Transpordiameti poolt üldhariduskoolides läbiviidud liikluskasvatuse uuringute tulemustega ning varasemate üliõpilasuurimustega. Empiirilises osas keskendutakse püstitatud eesmärgi saavutamiseks läbi viidud küsimustikuga saadud tulemuste esitamisele ja analüüsimisele ning nende põhjal järelduste tegemisele.

1. LIIKLUSKASVATUSE LÄBIVIIMISE ALUSED

„Haridusel on nullvisiooni meetodil liiklusohutuseni jõudmises asendamatu osa. Euroopa riigid on seadnud eesmärgiks pakkuda liiklusharidust ja liikuvusõpet kõigis kooliastmetes“ (Liiklushariduse ..., 2020). Eestis reguleerivad liikluskasvatust mitmed erinevad õigusaktid. Liikluskasvatuse läbiviimise aluseks on riiklikud õppekavad ning läbivad teemad nendes. Sellele lisanduvad laste liikluskasvatuse korda reguleeriv Vabariigi Valitsuse määrus ning liiklusseadus.

1.1. Liikluskasvatust sätestavad alusdokumendid

Põhikooli riikliku õppekava läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele. /---/ Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi. (Põhikooli riiklik õppekava, 2011) Õpilased peavad teadma, kuidas õpitud reegleid praktikas rakendada ja osata ümbritsevat jälgida, tajuda ja hinnata riske ning kohandada enda käitumist (Valentová, Brečka & Tureková, 2021).

Põhikooli esimeses astmes on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast (Laste liikluskasvatuse kord, 2011). Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õppija omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak. Selles vanuses on tähtis, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjusi oma igapäevases keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt. Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel. (Põhikooli riiklik õppekava, 2011)

Põhikooli teises astmes on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine

(Laste liikluskasvatuse kord, 2011). Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemisel pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus). Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja demonstratsioonid. Õppetööd ainetundides saavad täiendada noortelt noortele metoodikal põhinevad tunnivälised projektid. (Põhikooli riiklik õppekava, 2011)

Liiklusseaduse ja Vabariigi Valitsuse määruse nr 136 põhjal on liikluskasvatuse eesmärgiks kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on:

- 1) ohutu liiklemise harjumused;
- 2) oskus tajuda liikluskeskkonda ning hoiduda käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;
- 3) teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ning ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina (Laste liikluskasvatuse kord, 2011; Liiklusseadus, 2022).

„Liikluskasvatus ei ole eraldiseisev kasvatus liik, vaid ohutuse väärtustamine igapäevases liiklemises. Suhtumine liiklusesse ja liiklejatesse kandub lapsele edasi vanematelt ja teistelt täiskasvanutelt. Seisukohad võetakse märkamatuks omaks juba varakult. Näiteks võtab laps autos istudes vanematelt üle teisi liiklejaid süüdistava hoiaku või siis teiste vajadusi mõistva, inimlikke vigu aktsepteeriva suhtumise. Kui täiskasvanud kinnitavad alati turvavöö nii esikui tagaistmel, siis on selline tegevus ka lapse jaoks normaalne ja vajalik.“ (Sellenberg, 2010, 68)

1.2. Liikluskasvatus koolis

Laste liikluskasvatust viivad läbi ja neid valmistavad ohutuks liiklemiseks ette nii lapsevanem ja seaduslik esindaja kui ka koolieelsed lasteasutused, põhikoolid, gümnaasiumid, kutseõppeasutused, huvikoolid või muud pädevad asutused (Liiklusseadus, 2022). Kooli liikluskasvatusalased kavandatud tegevused peavad olema ära toodud kooli üldtööplaanis ning õppekavas. Liikluskasvatuse aluseks on „Liiklusseadus” ja vastavale koolile kehtiv riiklik

õppekava. (Laste liikluskasvatuse kord, 2011) Õppekava läbiva teema „Tervis ja ohutus” ohutuse valdkonnas õpetatakse muuhulgas käituma ohutult liikluskeskonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi (Põhikooli riiklik õppekava, 2011).

Esko Keskinen on uurinud Soomes laste ja noorte arengut, et leida pidepunkte, millest lähtuda liiklusohutuse alases kasvatuses. Tulemustest selgus, et ohutu liikluskäitumine ei seisne niivõrd teadmistes, vaid on mitmel moel seotud ajendite, emotsioonide ja eriti lapse ja nooruki sotsiaalse keskkonnaga. Kooli minek toob endaga kaasa märgatava iseseisvumise ka liiklemisel. Laps osaleb liikluses jalakäijana, samuti erinevaid sõiduvahendeid – jalgratast, rula, tõukeratast, sõiduautot, koolibussi, ühistransporti kasutades. „Avaramaks muutunud liikumisareaal ja iseseisvumist nõudev liiklemine eriti koos koolikaaslastega suurendab õnnetuste riski.“ (Keskinen, 2014, 1, 63) Liiklusohutuseprogrammi 2016-2025 kohaselt on olulisim luua mitmekülgset toetavad tingimused õigete hoiakute ja käitumisviiside kujunemisel terve eluea vältel. /---/ Vajalik on tegevuste muutmine süsteemseks ja järjepidevaks ning laiendamine kõigile vanusegruppidele. (Transpordiamet, s.a.)

Transpordiamet on aastatel 2012, 2016 ja 2019 viinud kõikides Eesti üldhariduskoolides läbi uuringu (Maanteeamet, 2012, 2016, 2019), millega muuhulgas koguti andmeid liikluskasvatuse korralduse kohta koolides. Kuna 2019. aasta uurimuse kokkuvõttes on toodud ka võrdlus varasemate tulemustega, siis on alljärgnevalt lähtutud viimasest ehk kõige uuemast uurimusest. Kokkuvõtlikult selgusid liikluskasvatuse korralduse kohta koolides järgmised tulemused:

- „Tervise ja ohutuse“ läbivat teemat kajastatakse kõige sagedamini kooli õppekavades (95%) ja aasta tööplaanides (72%). Kooli arengukavasse on see kirjutatud ca 50% koolidest. Muid dokumente nimetati 7% vastanute poolt.
- Liiklusohutuslastest teemadest kajastatakse kooli tööplaanides kõige rohkem enda nähtavaks tegemise (87%) ja jalgratturi ohutuse (85%) temaatikat. Tee ületamine jalakäijana on olnud aktuaalne 2/3 koolides ning kõrvalisi tegevusi ning turvavöö ja -varustuse temaatikat on käsitletud 40% koolides. Võrreldes varasemaga on kõikide nimetatud teemade käsitlemine muutunud laialdasemaks ning kõige aktuaalsem on jalakäijana tee ületamine.
- Kõik koolid korraldavad erinevaid liikluskasvatusalaseid üritusi. 94% koolides on viimase kolme õppeaasta jooksul käinud külalisesineja. Helkurikontroll või jalgratturi

koolitus on läbi viidud 94% koolides. Liikluskasvatusalastes projektides on osalenud pooled koolid.

- Üldjuhul koordineerib liikluskasvatust aineõpetaja (43-61%), ligikaudu kolmandikus koolidest on koordinaatoriks huvijuht. Võrreldes varasemaga on nüüd liikluskasvatuse koordinaatoriks sagedamini aineõpetaja.
- Ainetundidesse lõimituna käsitletakse liikluskasvatust 93-100% koolides. Rohkem kui pooltes koolides on läbiviidud temaatilisi koolisiseseid üritusi. Erinevaid kampaaniaid käsitletakse rohkem kui kolmandikes koolides. Liikluskasvatust ringitööna viiakse läbi tõenäolisemalt põhikooli I ja II astmel. Mida madalama õppeastmega on tegu, seda suurema tõenäosusega korraldatakse liikluspäevi. Mida kõrgema õppeastmega on tegu, seda tõenäolisemalt tehakse õpilaste loov- ja uurimustöid. Võrreldes varasemaga on sagenenud liiklusteema käsitlemine lõimituna ainetundidesse, ülejäänud tegevuste osakaalud on vähenenud.
- Koolides, kus liikluskasvatust lõimitakse ainetundidesse, käsitletakse seda olenemata õppeastmest eelkõige inimeseõpetuses, emakeeles, kehalises kasvatuses, loodusõpetuses. Liikluskasvatuse käsitlemine ajaloo/ühiskonnaõpetuse tundides on võrreldes varasemaga vähenenud.
- 43% vastanutest näeb liikluskasvatuse läbiviimise peamise probleemi ja takistusena ajanappust. Valdkonna koordinaatori või eestvedaja puudumine on probleemiks igas viiendas koolis. Peamise liikluskasvatuse probleemina vahendite ja õppematerjalide puudust nimetas 5% koolidest. Probleeme keskkonna ja koostööga erinevate osapoolte vahel tõi välja vastavalt 3% ja 2% koolidest. Takistusi ja probleeme kas ei ole või ei oska neid välja tuua ligikaudu pooled koolid. 2015. aastal oli selliseid kooli 42% ja 2012. aastal 56%.
- Jalgratturikoolituse on ise korraldanud 68% koolidest ning 16% kasutas koolitust sisse ostetud teenusena. Jalgratturikoolitust korraldanud koolide osakaal 2015. aastal oli sama, 2012. aastal aga oluliselt madalam. Erinevus on tingitud eelkõige nende koolide arvelt, kes jalgratturi koolitust ise läbi viisid.
- Jalgratturikoolituse korraldamine pole olnud takistuseks veidi enam kui pooltel koolidel. Pigem on probleeme esinenud kas muukeelsetel või Tartumaa koolidel (üldjuhul varustuse ja õppeväljaku puudumise tõttu) või eraomandisse kuuluvatel

koolidel (valdavalt rahaliste ressursside puudumise tõttu). Muude probleemidena nimetati õpilaste huvipuudust ning õpilaste eripäradest tulenevaid takistusi (nt liikumispuue, lihtsustatud õpe vmt).

Mihkelsoni (2017) magistritöö tulemused näitasid, et alla veerandi küsitlusele vastanud õpetajatest märkis, et liikluskasvatust saab edukalt läbi viia auditoorse õppena. Seetõttu järeldas Mihkelson, et ülejäänud õpetajad olid pigem seisukohal, et liikluskasvatus peab sisaldama praktilist õpet. Pigem eelistavad õpetajad liikluskasvatuse alaseid tegevusi läbi viia konkreetsetes liiklussituatsioonides või õuesõppena. Samuti rakendatakse liikluskasvatuse õpetamisel mitmeid praktilisi tegevusi, näiteks vaatluseid liikluses, koolitee kaardistamine või ülekäiguraja kasutamise harjutamine. Lisaks arutletakse liiklusõnnetuse teemaliste jutustuste üle ning viiakse läbi rollimäng. Populaarsemate tegevuste hulka kuuluvad veel töövihiku ja töölehtede täitmine, video vaatamine ning külalisesineja kuulamine.

1.3. Liiklushariduslikud õppematerjalid ja -vahendid

Varasemalt koordineeris liikluskasvatuse õppe- ja metoodiliste materjalide väljatöötamist Haridus- ja Teadusministeerium koostöös Transpordiametiga. Nüüdseks on see valdkond pigem Transpordiameti hallata, kes toetab liiklusõppe läbiviimist haridusasutustes erinevate õppematerjalidega. Nendega saab tutvuda ja neid tellida Transpordiameti liiklusõppe materjalide tellimiskeskusest (<https://www.liikluskasvatus.ee/et/tellimiskeskus>).

2021. aasta kevadsemestril uurisin liiklushariduse praktika raames Opiqu keskkonnas (<https://www.opiq.ee/Account/Login>) olevaid I-II kooliastme õppematerjale eesmärgiga selgitada välja liikluskasvatuse osakaal nende hulgas (vt lisa 1). Materjalidega tutvudes selgus:

- Avita ja Koolibri õppematerjalides on liiklusteemasid kajastatud väga vähe (kolmes materjalis, neist igas ühes alapeatükis).
- SA Innove/HARNO poolt välja antud õppematerjalides, mis on koostatud põhikooli riikliku õppekava lihtsustatud õppele käsitletakse liiklusteemasid lõimituna inimeseõpetuse ainesse oluliselt suuremal määral 1.-5. klassini.
- Päästeameti poolt välja antud „Kaitse end ja aita teisi“ kajastab olulist osa I ja II kooliastmes käsitletavatest liikluskasvatuse teemadest.

Õppevahendite osas selgus Transpordiameti (Maanteeamet 2012, 2016, 2019) uurimusest järgmist:

- Liikumis- või liiklusväljakutest ja õpperadadest tunneb sarnaselt varasemate aastatega puudust 58% koolidest. Erinevatest liikluskorraldusvahenditest (märgid, foorid jmt) ning jalgratastest on vajaka ligikaudu pooltes koolides. Neljandikus koolides tuntakse puudust liikluskasvatuse läbiviimiseks vajalikest info- ja õppematerjalidest.
- Teisaldatav liikumis- või liiklusväljak on olemas 46% koolides, statsionaarne või püsivalt maha märgitud liikumis- või liiklusväljak aga ainult 15% koolides ning liiklusteemaline õpperada vaid 8% koolides. Liikluskasvatuse läbi viimisel saab läheduses olevat õppeväljakut kasutada kuuendik koolidest. Nimetatud võimalused puuduvad 33% koolidest. Varasemaga võrreldes muutused puuduvad.
- Ohutusteemalisest õpetajaraamatust on teadlik 82% koolidest. Valdavalt kasutatakse seda 76% õppeasutustes. Aeg-ajalt leiab see kasutust 45% koolidest.
- Õppevahendeid on hankinud veebilehelt liikluskasvatus.ee viimase kolme aasta jooksul 52% ning Transpordiameti tellimuskeskusest 41% koolidest.
- Ettepanekutest ja ideedest, mida Maanteeamet võiks täiendavalt veebilehelt liikluskasvatus.ee ja tellimisekeskusest pakkuda on olulised antud töö seisukohast 2019. aasta uurimuses nimetud töölehed puudega lastele. 2016. aasta uurimuses toodi välja, et senisest enam tähelepanu tuleks liikluskasvatuse arendamisel edaspidi pöörata HEV koolidele, sest seal õppivatele lastele ei pruugi tavapärased õppematerjalid ja meetodid sobida. 2012. aastal selgus, et õppevahendeid ja -materjale ei ole tellinud HEV koolid, sest seal õppivad lapsed vajaksid lihtsamaid materjale.

Kristi Vahi uuris 2019. aastal enda diplomitöös (Vahi, 2019) Pärnu linna ja maakonna esimese kooliastme õpetajate hinnanguid liiklusohutust puudutavate teemade käsitlemisele esimeses kooliastmes. Tulemustest selgus, et liiklusteemade käsitlemist peetakse väga oluliseks juba esimeses klassis. Kitsaskohana toodi välja aja nappus liiklusteemade käsitlemiseks ning uute materjalide otsimiseks, samuti sobilike materjalide vähesus. Materjalidest peeti suurimaks abimeheks Transpordiameti poolt välja antavat “Liiklusaabitsat”, mida esimese klassi õpilastele jagatakse. Samal aastal uuris Selestin Vaiksaar liiklusteemasid II kooliastme üldhariduskoolide õpikutes. Tulemustest selgus, et “liiklusteemasid on õpikutes vähe ning leidub ka aegunud materjali, kuna õpikuid ei uuendata igal aastal.” (Vaiksaar, 2019) Mõlemad eespool nimetatud

uurimused ei käsitle liiklusteemalisi õppematerjale ja -vahendeid hariduslike erivajaduste seisukohast.

1.4. Õpetaja roll liiklushariduses

Ohutu liiklemine ja vastastikune viisakas suhtlemine liikluses saab toimuda ainult erinevate liiklejatüüpide (jalakäijad, jalg- ja mootorratturid, autojuhid) omavahelisel koostööl. Kui liiklusviisakuse komponentideks on märkamine, eeskujuks olemine, üksteisega arvestamine, vastutustunne jne, siis eeldusteks on liiklusreeglite tundmine ja järgimine, lugupidamine enda ja kaasliiklejate vastu, oskus tahtlikult tähelepanu suunata, keskenduda, koostöövõimekus, empaatilisus ja mittekonfliktsus ning erinevate liikluses osalejate ja nende rollide mõistmine. Liikluses osalemine on inimeste/liiklejate omavahelise sotsiaalse suhtlemise üheks vormiks, mis põhineb eeskätt liiklejate viisakal ja üksteist arvestaval käitumisel. Seega on liikluskasvatus eelkõige osa väärtuskasvatusest haridusasutustes. Väärtuskasvatuses on väga oluline, ehk isegi määrav roll eeskujul. Haridusasutustes on eeskujuks eeskätt õpetajad, lapsevanemad ja teised täiskasvanud. Hea eeskju kaudu kasvatamiseni ja üksteise tegevuse toetamiseni laste liikluskasvatuses saab jõuda ainult õpetajate ja vanemate omavahelise koostöö, ühtsete väärtuste kokkuleppimise ja laste liiklusharidusse vanemate aktiivsema kaasamise kaudu. (Haak, Jaani jt, 2017)

Laste õpetamine on liikluskasvatuse esmatähtis tegevussuund, kuna nii tõekspidamised kui käitumisharjumused kujunevad välja noores eas ning hiljem on neid raske muuta. Kõige efektiivsem on lastele süsteemselt ja eesmärgistatult õpetada teadmisi, oskuseid ja harjumusi, mis on ohutu liiklemise eelduseks. (Sellenberg, 2010, 70) Õpetajad peavad õpilasi liiklusalaste teadmiste omandamisel toetama (Valentová, Brečka & Tureková, 2021). Karina Mihkelson on enda magistritöös võtnud kokku olulisemad seisukohad õpetaja rollist liiklushariduses. Nendest lähtuvalt peab koolis ohutus- ja kasvatusalast tegevust oskama läbi viia iga aineõpetaja. Lisaks toob ta Urve Sellenbergile tuginedes välja, et „liikluskasvatus ei nõua õpetajalt liikluse ja eeskirjade üksikasjalikku ning täpset tundmist, isegi mitte juhiluba. Õpetaja professionaalsusest, omaenda liikluskogemusest ning huvist asja vastu piisab ...“ Kui õpetajad ise oskavad ohte vältida ning liikluses ellu jääda, siis saavad nad isiklikke kogemusi kasutada lastele liiklusteemade õpetamisel. (Mihkelson, 2017)

Lihtsustatud õppes suunatakse õpilast omandama sotsiaalseid kogemusi: täitma ülesandeid koostöös, eeskujuga järgi, näidise põhjal ning sõnalise selgituse alusel. Õpilaste aktiveerimine eeldab nende psüühilisele arengule vastavate tegevuste valikut, jõukohast õpitegevust, konkreetset ja arusaadavat eesmärgiseadet, õpilaste tegevuse pidevat stimuleerimist ja edusammudele hinnangu andmist. Oluline on õpetaja ja õpilaste emotsionaalne kontakt ühistegevuses, õppe jõukohasus, heatahtlik ja toetav miljö. Õpioskuste kujunemist soodustavad õpetaja ja lastevanemate sagedased kontaktid (ühised nõudmised, samalaadne abi). (Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava, 2021)

Õpetaja kui võtmeisik koolis liikluskasvatuse läbiviimisel saab tagasisidet töö tulemuslikkusele enda õpilaste liikluskäitumist jälgides. Transpordiameti uurimustest (Maanteeamet, 2012, 2016, 2019) selgus, et Haridus- ja Teadusministeeriumi kooli enesehindamisvahendit on viimase kolme õppeaasta jooksul liikluskasvatuse tulemuslikkuse hindamisel kasutanud 6% ning õpilaste enesehindamisvahendit 8% koolidest. Koolidest 24% kasutab muid liikluskasvatuse tulemuslikkuse hindamisvahendeid, eelkõige nii õpilaste kui ka lastevanematega suhtlemist ning õpilaste vaatlemist, erinevate testide, viktoriinide ja võistluste korraldamist, samuti jalgratturi või autojuhi eksami sooritamist. Võrreldes 2015. aastaga on kasutatavad meetmed üldjoontes samad. Järjepidevust peetakse peamiseks viisiks aidata kaasa liikluskasvatuse tulemuslikkuse parandamisele põhikoolis. Vastanutest 2/3 tõid välja vajaduse teha koostööd lastevanematega ning enam kui pooled vajaduse koostööks ka spetsialistidega ning teadmiste rakendamise praktikasse. Vaid veerand sihtgrupist pooldaks liikluskasvatust eraldi aienana.

Vahi (2019) tõi enda töös välja, et liikluskasvatuse efektiivsust aitaksid tõsta valmis õppekomplektid ning rohkem praktilist laadi lahendatavad ülesanded töövihikutes. Lisaks tõstaks õpetajate arvates liiklusteemade õpetamise efektiivsust ka võimalus saada liiklusõppe tarvis lisaajaga või erinevatesse aineõpikutesse liiklusteemade ulatuslikum lõimimine.

Hea õpetaja õpib ka ise ja otsib uusi infot ja ideid, mida Transpordiameti uurimuste (Maanteeamet, 2012, 2016, 2019) põhjal saadakse peamiselt internetist ja riigiametilt (ca ¾). Ligikaudu pooled koolid saavad liikluskasvatuse alaseid ideid koolitustelt ning kolleegidelt. Kolmandik vastanutest tõi ideede allikana välja traditsioonilise meedia ning viiendik sotsiaalmeedia. Kümnendik koolidest on ideid saanud kohalikult omavalitsuselt. Erinevad

asutused ja ettevõtted on ideedega abiks olnud 14% koolidele. Koolitusel „Õpilaste ettevalmistus KEAT-iks ning liikluskasvatuse läbiviimine koolis“ või õppe- või infopäevadel „Jalgratturite koolitaja ABC“ on viimase kolme õppeaasta jooksul osalenud ligikaudu poolte koolide õpetajad. Ainesektsioonides läbi viidavatel liikluskasvatuse teematikat käsitlevatel õppe- ja infopäevadel on käinud 29% koolide õpetajad. Koolitusel „Liiklusõppe läbiviimine koolis“ on osalenud 16% koolide õpetajad. Koolitustel ei ole viimase kolme õppeaasta jooksul osalenud 16% koolidest, 2015. aastal oli vastav protsent 30.

Kristi Vahi (2019) uurimusest ilmnes, et õpetajate endi ettevalmistav pool liiklusteemade õpetamisel tugines pooltel vastanutest autokooli läbimisele. Vaid kolm õpetajat kümnest olid saanud liiklusteemalise koolituse, mis oli mõeldud spetsiaalselt õpetajatele. Õpetajate ettevalmistus tuleneb pigem igapäevasest isiklikust liikluskogemusest liiklejana nii jalgsi kui autoga. Samas selgus, et oodatakse motivatsiooni tõstvaid ning liiklusteemade käsitlemist julgustavaid koolitusi.

1.5. Hariduslike erivajadustega õpilaste õpetamine

Eripedagoogika õpetamise eesmärgid erinevad tavaklassi omadest. Erivajadustega õpilastele suunatud õppeprogrammid on keskendunud individuaalsele õppimisele, saavutustele ja edasijõudmisele. (Tzivinikou, & Papoutsaki, 2016) Põhikooli õppekavas käsitatakse erivajadusi avaralt ja põhjalikult, hõlmatakse eriliselt andekad ja muukeelsed õpilased, lubatakse kasutada erivajadustega õpilaste õppe toetamiseks vaba tunniressurssi, muuta või kohandada vanemat kaasates õppe eesmärke, aega, sisu, vormi ja keskkonda, muukeelsetel õppida eesti keelt teise võõrkeelena (Kõrgesaar, 2016, 4). Mõnikord erinevad õppijad oma võimetelt, taustalt ja isiksuse omaduselt sedavõrd, et nende õppimisvajadusi on raske rahuldada nn peavoolus ehk harjumuspärasel ja kergesti kättesaadaval viisil, sealhulgas nii-öelda tavalises õpikeskkonnas. Sellisel viisil avalduvaid erinevusi nimetataksegi hariduslikeks või arengulisteks erivajadusteks, laiemas kontekstis lühemalt, erivajadusteks. (Kõrgesaar, 2016, 7)

Õppija jaoks on kvaliteetne selline haridus, mis vastab just tema isiklikele vajadustele ning aitab tal oma võimeid ja potentsiaali maksimaalselt välja arendada. Kaasav haridus pakub igale õppurile võrdseid tingimusi ja võimalusi elus hästi toime tulla. Kaasava hariduse põhimõtete järgimine õppetöö läbi viimisel tähendab, et õpilase elukohajärgses haridusasutuses

arvestatakse tema individuaalsete akadeemiliste ning sotsiaalsete võimete ja vajadustega. (Õpilase toetamine koolis, 2022)

Lihtsustatud õppe sisu on valdavalt suunatud praktiliste oskuste ja teadmiste omandamisele. Õpilased peaksid omandama igapäevases elus toimetulekuks vajalikud teadmised ja oskused, väärtushinnangud ja toimimisviisid. Taotletakse õpetamist, kasvatamist ja arengu toetamist valdavalt praktilise õppeviisi (harjutamise) kaudu. Reegleid ja teooriaid käsitletakse minimaalselt, nende ülesandeks on üldistada ja teadvustada praktiliselt omandatud. Praktiliste oskuste omandamisel toetutakse emakeeles (suhtlemine, teabe hankimine), matemaatikas jt ainetes omandatud teadmiste ja oskuste. Seosed eri ainevaldkondade vahel kujunevad üldõppe või selle elementide rakendamise, õpetust läbivate teemade, õppeülesannete, -meetodite ja -viiside abil. (Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava, 2021)

Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava (2021) inimeseõpetuse ainekavas on kehtestatud taotletavad õpitulemused, mis kajastavad liiklusohutust:

- 1. klassi lõpuks õpilane: teab, kuidas ohutult sõiduteed ületada, ja käitub vastavalt; kirjeldab ühissõidukisse sisenemise ja väljumise korda;
- 2. klassi lõpuks õpilane: teab sagedasemaid ohtusid kooliteel liiklemisel ja võõraste inimestega suhtlemisel, oskab pöörduda täiskasvanu poole abi saamiseks.
- 3. klassi lõpuks õpilane: kirjeldab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning valib ohutu tee sihtpunkti;
- 4. klassi lõpuks õpilane: kirjeldab igapäevaseid turvalise käitumise viise (liiklemine kooliteel, jalgrattaga sõitmine, tulekahju vältimine, käitumine veekogu juures ja metsas).

„Erinevate vajadustega laste koosõppimine nõuab õpetajalt individuaalsemat lähenemist õpilastele: õpe peab olema igale lapsele jõukohane ning lähtuma lapse lähima arengu tsoonist. Selleks, et õpilast toetada, on vaja lapse arenguline vajadus ära tunda ning õpetajal olla valmis probleemidega tegelema, vajadusel kohandada õppekorraldust ning keskkonda.“ (Erinevate õppijatega ..., 2019) Klassi- või aineõpetajad saavad õppetöös mahajäämuse ja/või ajutiste õpiraskuste korral kohandada õppetööd konkreetse lapse individuaalsest vajadusest ja võimetest lähtuvalt järgmiselt:

- selgitada täiendavalt tööjuhendeid;

- anda erineva raskusastmega ülesandeid;
- kasutada kohandatud õppematerjale;
- toetada erinevate võtete ja vahenditega taju ja mälu;
- juhendada õpilast töö tegemise käigus;
- anda lisaaega tööde sooritamiseks. (Kontor, Vösu & Terasmaa, 2021)

Laiemalt tuleb erivajadustega laste arendamisel ja õpetamisel tugineda alljärgnevatele põhimõtetele:

- diferentseeritud ja individuaalne lähenemine;
- korrektsioonipõhimõte;
- õpetuse arendav ja kaasav suunitlus;
- õpetuse näitlikkus ja praktilisus, eluga seotus ehk funktsionaalsus;
- õpetuse võimete- ja jõukohasus;
- õpikeskkonna ja -motivatsiooni kujundamine;
- õpetamise teadlikkus, süsteemsus ja järjepidevus (Neare, 2022).

Liiklusohutuse käsitlemisel tuleb arvestada tegelike riskidega, millega lapsed võivad kokku puutuda. Arvestama peab laste suutlikkusega tajuda ja mõista liikluses valitsevaid ohte. (RoSPA, 2021)

2. LIIKLUSKASVATUS TARTU LINNA HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE KOOLIDES

Käesoleva uurimistöö **eesmärgiks** on välja selgitada, kuidas viiakse läbi liikluskasvatust hariduslike erivajadustega õpilaste koolide I-II kooliastmes ning missugused on õpetajate ootused liiklusalastele õppematerjalidele Tartu linna nelja kooli näitel.

Lähtuvalt töö eesmärgist on püstitatud järgmised **uurimisküsimused**:

1. Kuidas on korraldatud liikluskasvatuse läbiviimine Tartu linna HEV koolide I ja II kooliastmes?
2. Missuguseid õppematerjale kasutatakse I ja II kooliastmes liiklusteemade käsitlemisel ning millest on puudus?
3. Millised ootused on õpetajatel õppevahendite osas, mida Transpordiamet võiks pakkuda?

Uurimisküsimustest tulenevad konkreetset **uurimisülesanded**:

1. Selgitada välja HEV koolis õpetavate I-II kooliastme õpetajate hinnangud liikluskasvatuse käsitlemisele koolis (lähtuvalt erinevatest aspektidest, nt aeg, maht, lõiming).
2. Selgitada välja, kuidas hindavad õpetajad liikluskasvatuse tulemuslikkust.
3. Selgitada välja, missuguseid õppematerjale (nii õpilastele mõeldud õpikud, töövihikud jmt kui õpetajaraamatud jm teoreetiline abimaterjal õpetajatele) kasutatakse I-II kooliastmes liiklusteemade õpetamisel ning millest on puudus.

2.1. Metoodika

Uurimistöö koostamiseks planeeriti kasutada meetoditena küsimustikku ja fookusgrupi intervjuud. Küsimustiku (vt lisa 2) koostamise aluseks oli Transpordiameti poolt 2019. aastal läbi viidud uurimus „Liikluskasvatuse koolides 2019“ (Maanteeamet, 2019). Vastusevariantidega küsimustega koguti infot vastajate kogemuste ja arvamuste kohta. Samuti oli uurimuses osalenutel võimalik juurde lisada omapoolseid kommentaare. Küsimustiku Google Forms link edastati 31.01.2022 koos kaaskirjaga e-posti teel uurimuses osalenud Tartu HEV koolide õppejuhtidele, kes jagasid seda I-II kooliastme õpetajatega. Vastamiseks oli aega

kolm nädalat. Küsimustikuga saadud tulemusi analüüsiti statistiliselt, tehti kokkuvõte ja toodi välja statistiliselt olulised aspektid.

Teiseks meetodiks oli planeeritud fookusgrupi intervjuu. Koolidega olid sõlmitud eelkokkulepped intervjuude läbiviimiseks. Küsimustiku lõpus oli palve, et õpetajad, kes on nõus osalema kodukooli veebipõhises grupiintervjuus, saadaksid e-postiga kinnituskirja märgusõnaga "Intervjuu" ning kooli nime, kus nad töötavad. Intervjuuga oli nõus üks vastanutest, kes kahjuks loobus kuuldes, et on ainuke intervjuueeritav. Seega jäi planeeritud intervjuu uurimistööst välja. Konkreetseid põhjuseid on siinkohal raske välja tuua.

2.2. Valim

Käesoleva uurimistöö ajendiks oli soov selgitada välja HEV õpilastele sobilike liiklusalaste õppematerjalide ja -vahendite olemasolu. Kõige paremini oskavad neid vajadusi välja selgitada ja edasi anda pedagoogid, kes neid lapsi igapäevaselt õpetavad. Seega kuulusid valimisse Tartu linna HEV koolid, mida on viis:

- Tartu Emajõe Koolis õpetatakse põhikooli riikliku ja lihtsustatud õppekava lihtsustatud ja toimetulekuõppe tasemel ning gümnaasiumi õppekava alusel nägemispuudega õpilasi (<https://www.tek.tartu.ee/>).
- Tartu Hiie Kool on HEV laste kool, kus on võimalik kuulmis- ja kõnepuudega õpilastel omandada põhiharidus. Kooli õppekava järgib põhikooli riikliku õppekava üldisi nõudeid, kuid seal on arvestatud kuulmis- ja kõnepuudega õpilastel esinevaid raskusi kõnelise materjali omandamisel. (<https://www.hiiekool.ee/>)
- Tartu Herbert Masingu Koolis on klassid erinevate psüühiliste eripäradega lastele ja noortele – autismispektri häiretega õpilastele, emotsionaalse trauma kogemusega õpilastele (sh meeleoluhäire, ärevus, koolitõrge) ja teistele eriõpilahendusi vajavatele 1.-12. klassi õpilastele (<https://masing.tartu.ee/>).
- Tartu Kroonuaia Koolis toimub õppetöö põhikooli riikliku õppekava ja põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud-, toimetuleku- ja hooldusõppe taseme või individuaalõppekavade (IÕK) alusel (<https://www.kroonu.tartu.ee/>).
- Tartu Maarja Koolis õpivad toimetuleku- ja hooldusõppe õpilased (<https://maarja.tartu.ee/>).

Käesolevasse uurimusse kaasati nendest neli. Kuna Tartu Maarja Koolis õpivad toimetuleku- ja hooldusõppe õpilased, siis neile traditsiooniline õpetamisviis, sh liikluskasvatuse ei kohaldu.

2.3. Küsimustikuga saadud tulemuste analüüs

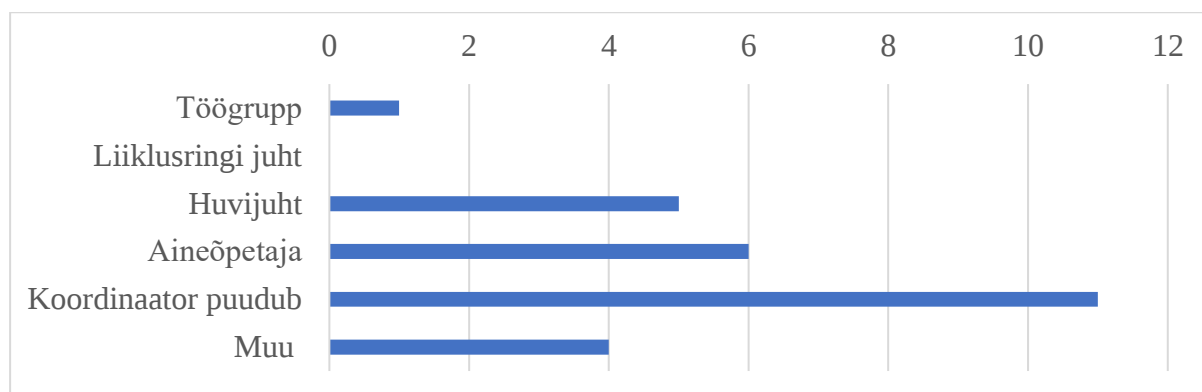
Nende küsimuste vastuste tulemused, millele oli võimalik valida üks sobiv variant (vt lisa 1, küsimused 5, 8, 14, 15, 20, 21), on esitatud protsentides. Ülejäänud küsimuste puhul oli vastajatel võimalik märkida mitu sobivat vastust. Need tulemused on esitatud vastusevariandi märkimise sagedusena.

Haridussilm andmetel on nimetatud koolides kokku 87 I ja II kooliastme õpetajat (<https://www.haridussilm.ee/ee/valdkonnaraportid/haridus/uldharidus>). Küsimustikule vastas 23 õpetajat ehk 26% võimalikust sihtgrupist. Vähesed vastajate arvu tõttu pole tulemused üldistatavad HEV koolidele laiemalt. Vastanutest 16 (70%) oli klassiõpetajad ning seitse (30%) aineõpetajad. Vastanutest üheksa (39%) oli tööstaažiga 16-25 aastat. Üle 25 aasta õpetajana töötanud oli kuus (26%) vastanut. Kuni 5 aastat oli koolis töötanud viis (22%) õpetajat ning 6-15 aastat staaži oli vaid kolmel (13%) õpetajal. Seega vastasid küsimustikule pigem staažikamad pedagoogid.

2.3.1. Liikluskasvatuse korraldus koolis

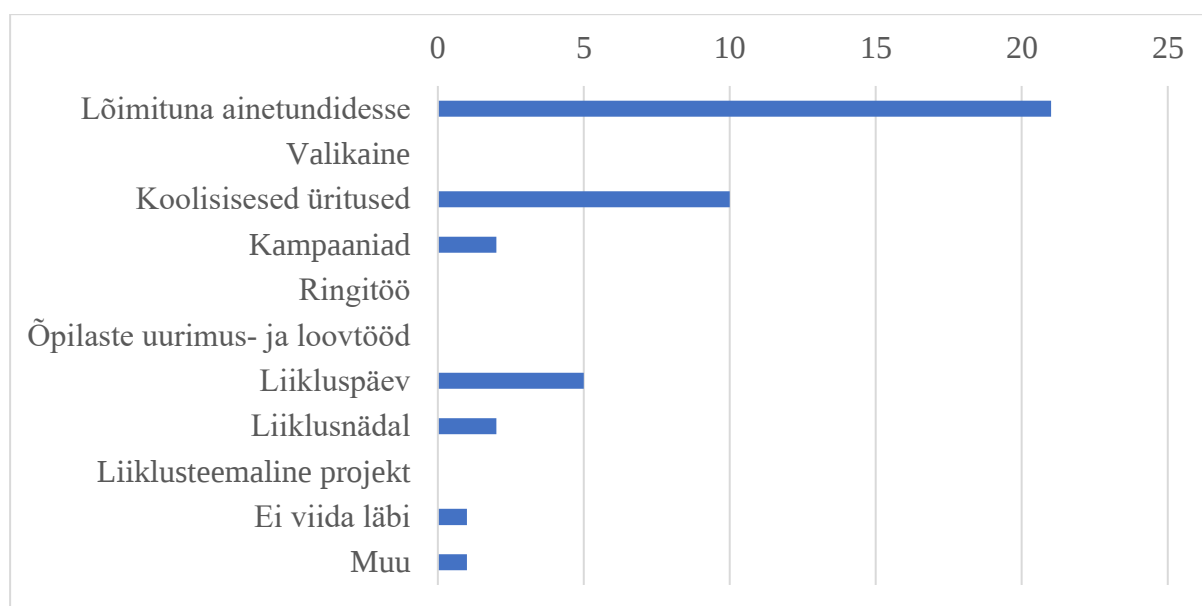
Liikluskasvatuse korraldust koolis uuriti seitsme küsimusega (vt lisa 2, küsimused 1-7). Õpetajatel oli võimalik valida üks või mitu sobivat vastusevarianti ning samuti oli võimalik lisada enda poolne kommentaar. Saadud tulemused on esitatud alljärgnevalt.

Küsimusele “Kes koordineerib Teie koolis liikluskasvatuse korraldust?” antud vastustest selgus, et peaaegu pooltel juhtudel (11 märkimist) puudub koolis koordinaator (vt joonis 1). Liiklusalase tegevuse koordineerimisega tegeleb viiel juhul huvijuht ning kuues koolis aineõpetaja. Töögruppi, milleks võiks olla näiteks kas tervisenõukogu või ainesektsioon, nimetati ühel korral. Muude võimalustena toodi välja klassijuhataja, pole kuulnud, et keegi koordineeriks ning teave puudub. Liiklusringi juhti uurimusse kaasatud koolides ilmselt ei ole, sest seda vastust keegi ei andnud.

Joonis 1. Liikluskasvatuse koordineerimine koolis, vastanute arv

Kõige enam viiakse liikluskasvatust läbi ainetundidesse lõimituna (vt joonis 2) – nii vastati 21 korral. Kümnel juhul tegeletakse liikluskasvatusega koolisisesete ürituste raames. Valimisse kuulunud koolides ei viia liikluskasvatust läbi valikainena ja ringitööna, õpilased ei tee teemakohaseid uurimus- ja loovtöid ning pole ka liiklusalaseid projekte. Muu võimalusena nimetati ühel korral, et politseinik käib lastele liiklusest rääkimas.

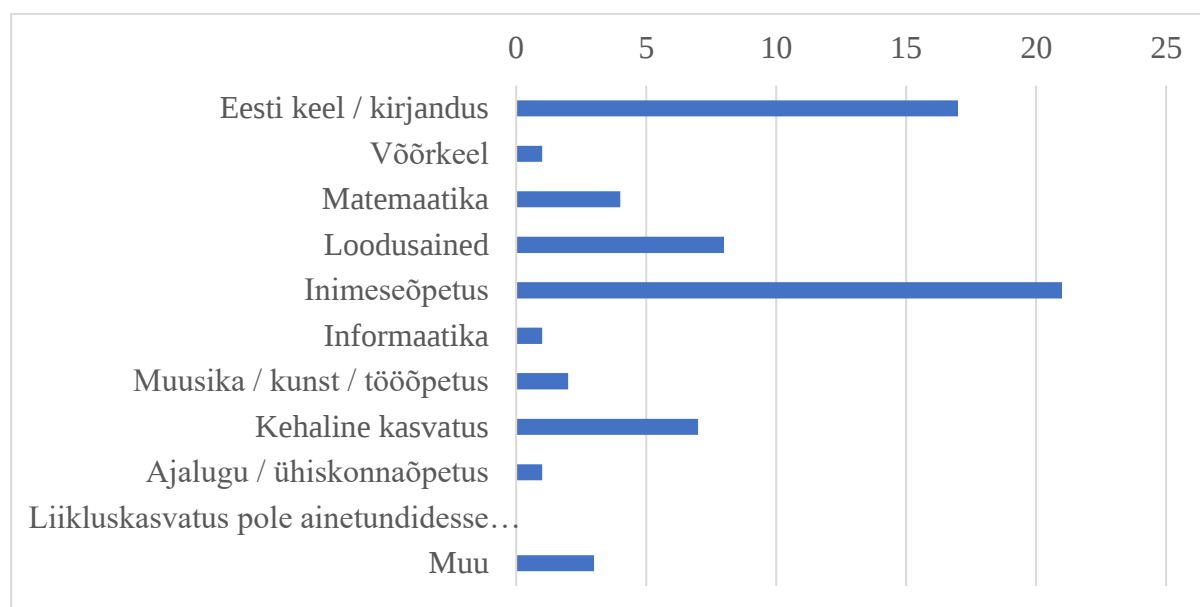

Joonis 2. Liikluskasvatuse läbi viimine koolis, vastuste sagedus

Liikluskasvatuse lõimingu küsimuse tulemustest selgus, et kõige enam on liikluskasvatust lõimitud inimeseõpetuse (vt joonis 3) ja eesti keele/kirjanduse tundidesse. Mõnevõrra vähem

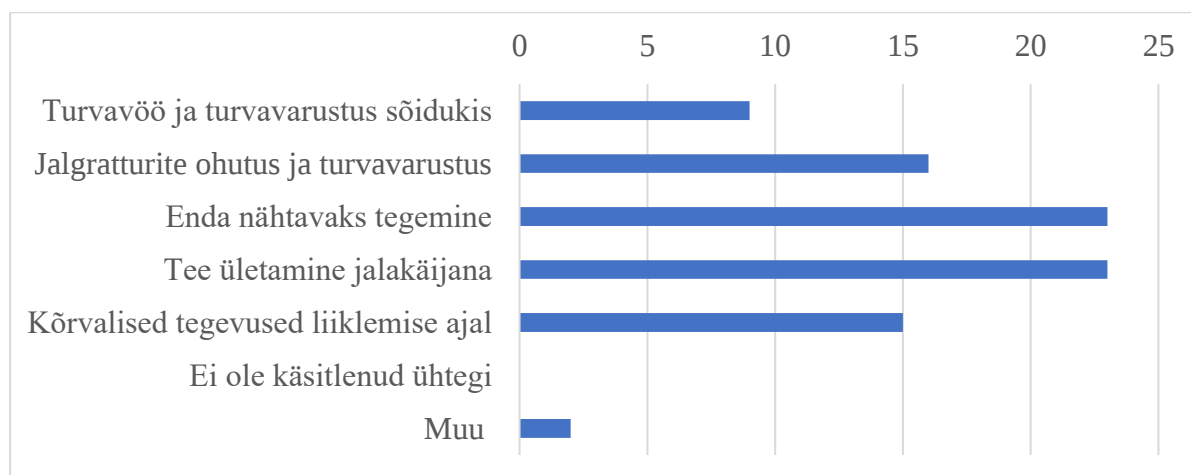
tegeletakse liikluskasvatusega loodusainetes, kehalise kasvatuse ja matemaatika tundides. Ülejäänud õppeainete nimetamist esines vähem. Muudest variantidest toodi välja, et:

- Vastasin selle järgi, mida ise õpetan. Kooli õppekava järgi on lõiming kõikides ainetundides, kuid selle elluviimises kõikide aineõpetajate poolt kahtlen. Tunnistan, et ka ise olen leidnud vähe võimalust selleks näiteks matemaatika ja loodusõpetuse tundides (seepärast jätsin need ka märkimata).
- Lõimitud tunnid toimuvad 2. poolaastal, aga peaks olema ka kooliaasta alguses.
- Teemat käsitletud vaid paaril leheküljel 1. ja 2. klassis.

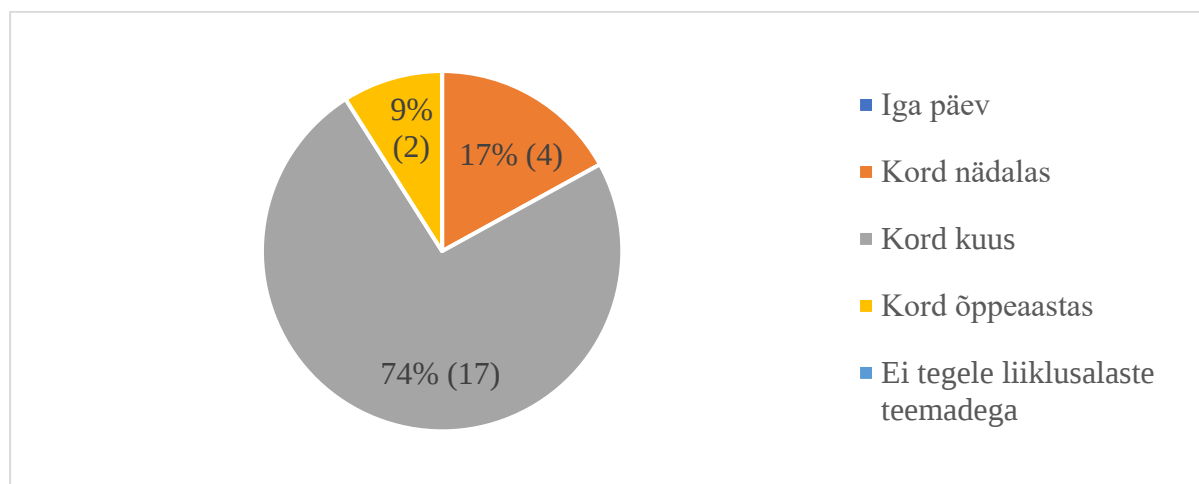
Joonis 3. Liikluskasvatuse lõimimine ainetundidesse, vastuste sagedus

Liiklusohutusealaste teemade käsitlemisel on kõik vastanud õpetajad (vt joonis 4) puudutanud enda nähtvaks tegemist, sh ka helkuriga ja tee ületamist jalakäijana. Käsitletavamate teemade hulka kuuluvad ka jalgratturite ohutus ja turvavarustus ning kõrvalised tegevused liiklemise ajal (näiteks jalgsi, rattaga, sõidukis) ja turvavarustuse kasutamine sõidukis. Muude teemadena toodi kahel korral välja käitumine bussis ja bussipeatuses.

Joonis 4. Käsitletud liiklusohutuse teemad, vastuste sagedus

Õpetajad leiavad aega liiklusteemadega tegelemiseks kõige enam korra kuus (vt joonis 5). Mõnevõrra vähem tegeletakse nimetatud teemadega kord nädalas või õppeaastas. Liiklusteemadega mitte tegelemist ning iga päev tegelemist ei esinenud.

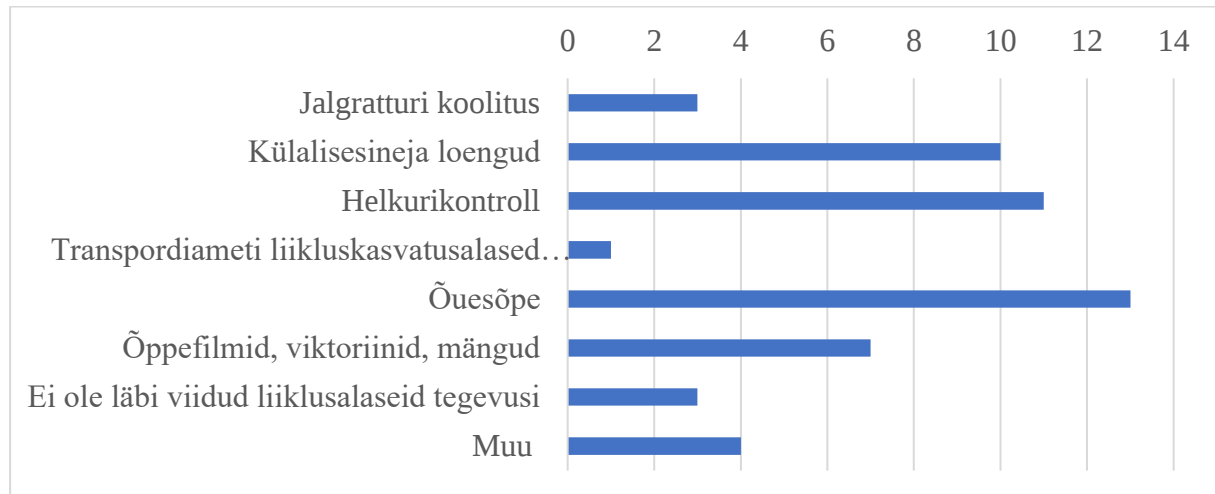

Joonis 5. Liikluskasvatusega tegelemise sagedus, vastanute osakaal (vastanute arv)

Kõige populaarsemaks liiklusalaseks tegevuseks osutus õuesõpe (näiteks ülekäiguraja, raudtee ületamine koos selgitustega) (vt joonis 6), mida on rakendatud 13 korral. Sagedamini tegeletakse ka helkurikontrolliga (11 korda) ja kuulatakse külalisesineja (näiteks politsei) loengut (10 korda). Muudest tegevustest toodi välja veel:

- Õppekäigud lastega. Need võib ühildada õuesõppe valdkonnaga.
- Ei tea, mida teised klassid teevad.

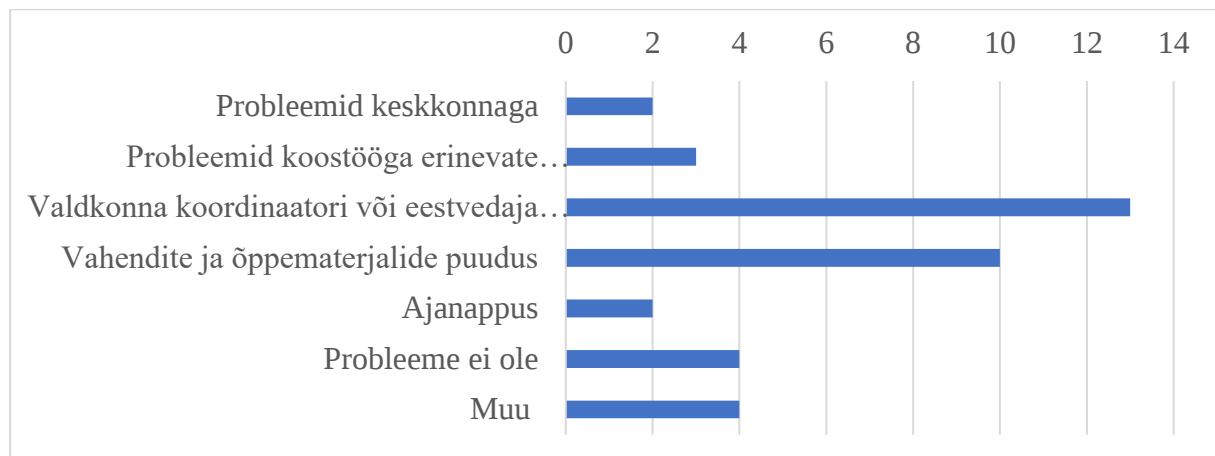
- Distsantsõppe tõttu vähem liiklusalaseid üritusi.
- Olen selles koolis õpetaja esimest aastat. Minu ametiaja jooksul ei ole liiklusalaseid tegevusi läbi viidud.

Joonis 6. Viimase kahe õppeaasta jooksul läbi viidud liiklusalased tegevused, vastuste sagedus

Liikluskasvatuse läbi viimise peamiste takistustena (vt joonis 7) toodi välja enim valdkonna koordinaatori või eestvedaja puudumine (13 korral) ning vahendite ja õppematerjalide puudus (10 korral). Muude variantidena nimetati:

- Sihipärane planeerimine. See oleks ka täiendus 5. küsimusele. Minu arvates on hetkel läbiviimine juhuslik – sõltub õpetaja aktiivsusest või teemast ainetunnis, millega liiklus haakub. Kooli õppekavas on küll temaatika olemas, õpetajad planeerivad ka õpetust läbiva teemana, kuid siiski on see juhuslik.
- Laste eripära (näiteks autistlike laste käitumise eripärad).
- Algklassides mulle tundub on iga õpetaja teemat oma äranägemise järgi eri ainetundidesse sidunud (peamiselt inimeseõpetuse ja kõnearenduse raames ja korraldanud õppekäike). Kas ja kuidas II kooliastmes seis on, ei tea.
- Arvan, et eestvedaja puudumine.

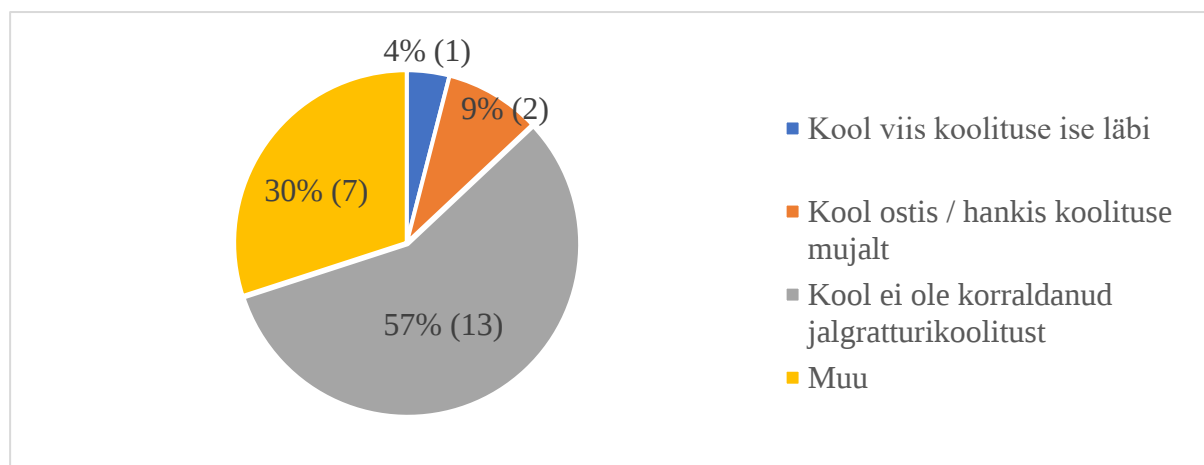

Joonis 7. Liikluskasvatuse läbi viimist takistavad probleemid, vastuste sagedus

Liikluskasvatuse korralduse kohta koolides võib üldistavalt öelda, et koordinaatorit üldjuhul koolis pole ning liiklusteemasid käsitletakse kord kuus lõimituna kõige rohkem inimeseõpetuse tundides. Teemadest on rohkem olnud käsitlemisel jalakäija rolliga seonduvad ning neid viiakse sageli läbi õuesõppena.

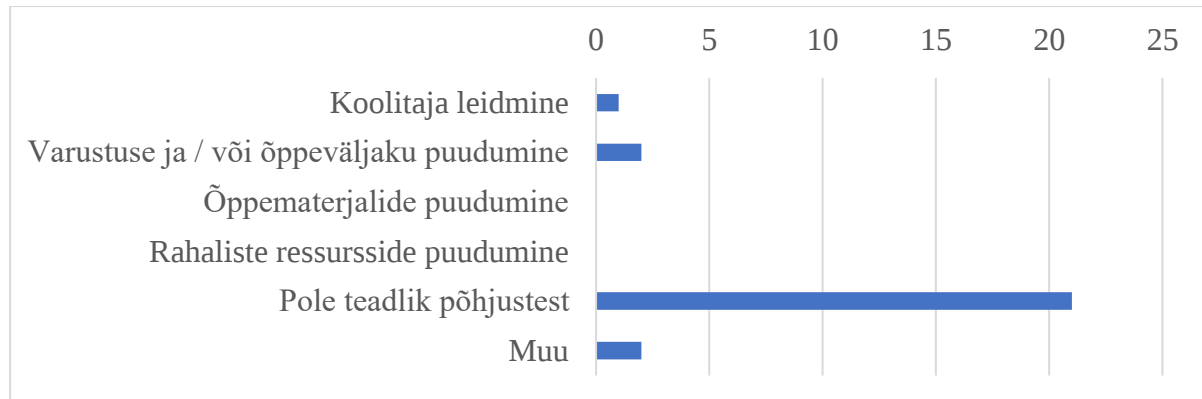
2.3.2. Jalgratturikoolitus

Jalgratturikoolituse kohta oli ankeedis kaks küsimust (vt lisa 2, küsimused 8 ja 9). Tulemustest selgus, et 13 juhul (vt joonis 8) ei ole kool jalgrattakoolitust korraldanud. Kahel korral on koolitus tellitud mujalt ning ühel korral viis kool koolituse ise läbi. Muude põhjustena toodi erinevas sõnastuses välja teadmatust, miks pole jalgratta koolitust korraldatud.

Joonis 8. Jalgratturikoolituse korraldus, vastanute osakaal (vastanute arv)

Koolituse mitte korraldamise põhjustest (vt joonis 9) pole teadlikud 21 õpetajat. Ühel korral nimetati koolitaja leidmise raskuseid ning kahel korral varustuse ja/või õppeväljaku puudumist. Muudest põhjustest toodi välja, et juhtkond ei pea ilmselt valdkonnaga tegelemist vajalikuks ning õpilaste ebaregulaarne koolis käimine haiguste leviku tõttu.

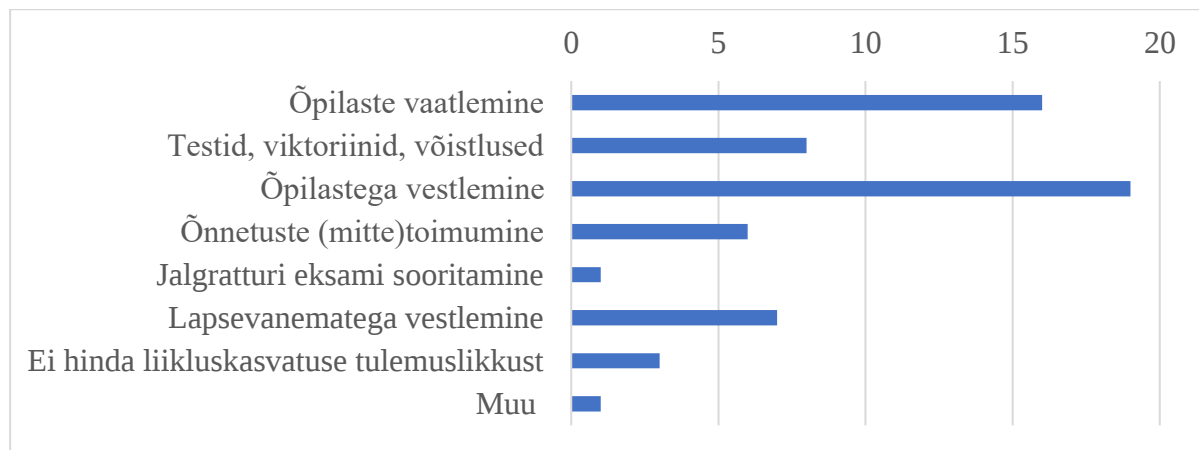

Joonis 9. Jalgratturikoolituse läbi viimise takistused, vastuste sagedus

Seega koolides jalgratturikoolitusega üldiselt ei tegeleta ning põhjustest pole õpetajad teadlikud.

2.3.3. Liikluskasvatuse tulemuslikkus

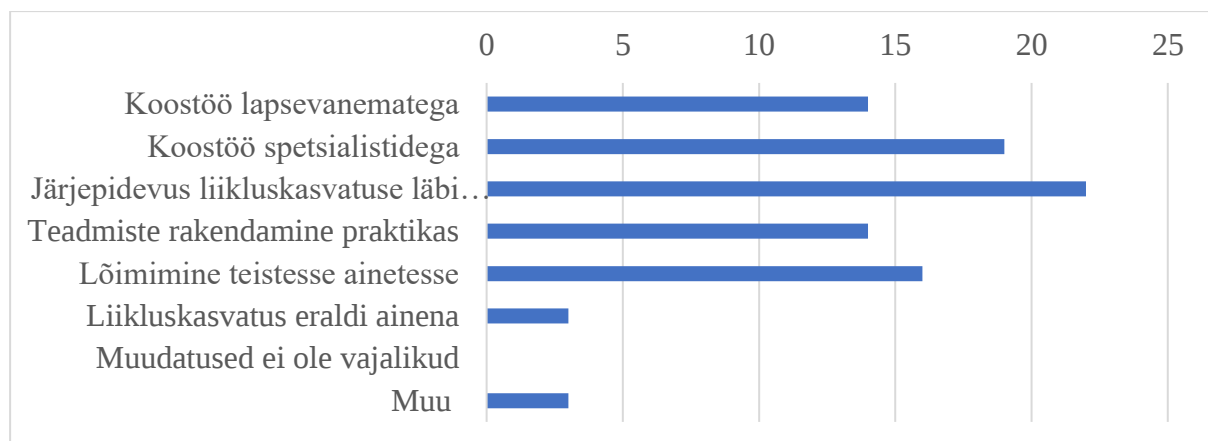
Liikluskasvatuse tulemuslikkuse hindamiseks esitatud kahe küsimuse (vt lisa 2 küsimused 10 ja 11) vastustest (vt joonis 10) selgus, et kõige rohkem kasutavad õpetajad õpilastega vestlemist (19 märkimist) ning nende käitumise vaatlemist (16 märkimist). Veel hinnatakse omandatud teadmisi ja oskuseid testide, viktoriinide ja võistluste käigus (kaheksal korral), lapsevanematega vestlustes, näiteks arenguveestluste käigus (seitsmel korral) ja õnnetuste (mitte)toimumise järgi (kuuel korral). Kolmel korral vastati, et liikluskasvatuse tulemuslikkust ei hinnata. Muude võimalustena toodi ühel korral välja õpilaste jälgimine väljaspool klassiruumi, näiteks õppekäikudel, aga sihipärast hindamist pole tehtud.

Joonis 10. Liikluskasvatuse tulemuslikkuse hindamine, vastuste sagedus

Liikluskasvatuse tulemuste parandamiseks (vt joonis 11) töid 22 õpetajat välja järjepidevuse liikluskasvatuse läbiviimisel ja kampaaniate korraldamise. 19 korral märgiti koostööd spetsialistidega, näiteks politseiga, ja 16 korral lõimingut teistesse ainetesse. Koostööd lapsevanematega ja teadmiste rakendamist praktikasse nimetati 14 korral. Muude variantidena pakuti välja:

- Koolil peaks olema kohustus sellega tegeleda, viia läbi kampaaniaid jne. Hetkel klassiväliseid korraldatud tegevusi ei toimu
- Alustuseks on mõistlik sihipärane planeerimine (sh kõigi õpetajate teadlikkus) ja läbiviimine (sh tulemuste hindamine) kooli tasandil
- Koolis olev vahendite komplekt. Lihtsamad õppevahendid erivajadustega lastele.

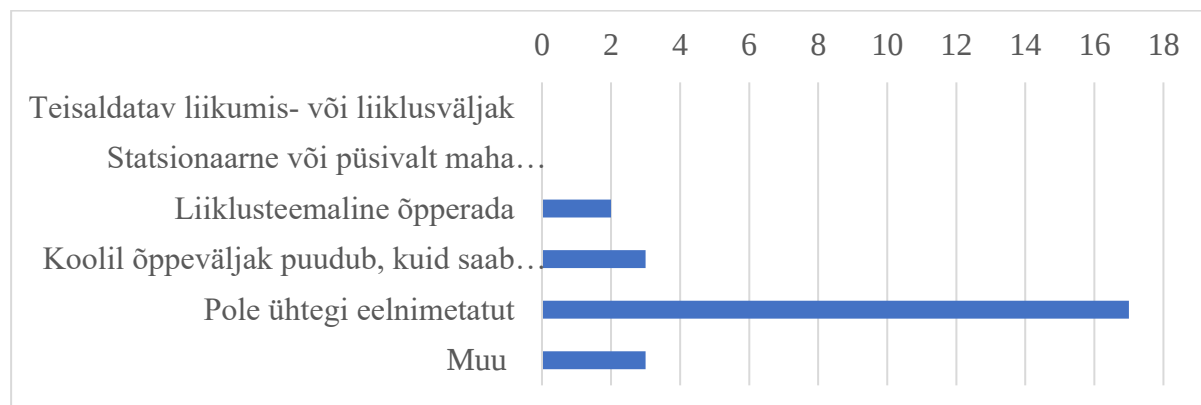

Joonis 11. Liikluskasvatuses muutmist vajavad valdkonnad, vastuste sagedus

Liikluskasvatuse tulemuslikkusele hinnangu andmisel jälgivad õpetajad laste käitumist liikluses ning vestlevad nendega liiklusteemadel. Oluliseks peetakse järjepidevuse suurendamist liikluskasvatuse läbi viimisel ning koostööd nii lapsevanemate kui erialaspetsialistidega. Olulisel kohal on ka teadmiste praktiline rakendamine.

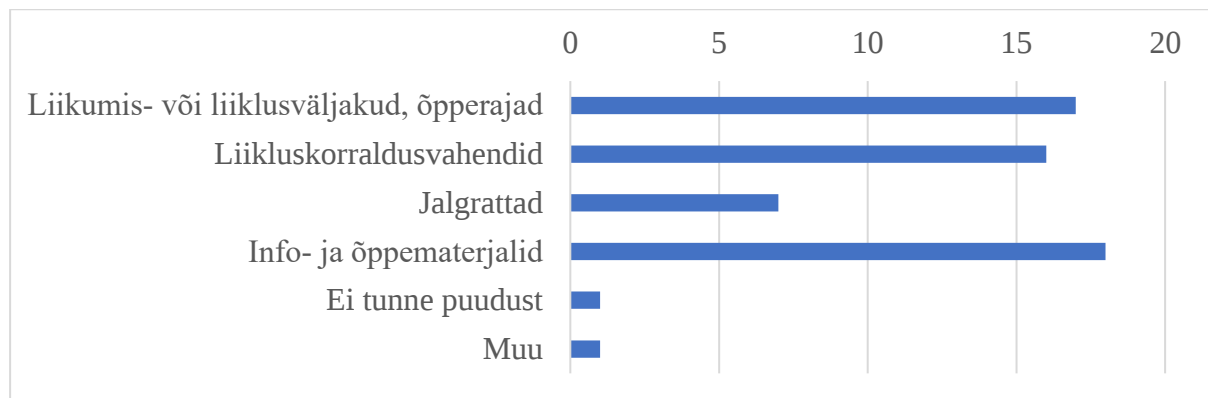
2.3.4. Õppevahendid

Õppevahendite kasutamist uuriti viie küsimusega (vt lisa 2 küsimused 12-16). Küsimustikus välja pakutud õppevahendite (vt joonis 12) puhul selgus, et 17 õpetajal pole ühtegi nimetatud vahenditest. Kahel juhul nimetati õpetajate koostatud liiklusteemalise õpperaja kasutamist ning kolmel korral võimalust kasutada läheduses asuvat väljakut (nt avalik väljak, naaberkooli oma). Muude võimalustena toodi välja klassis õpitud reeglite kinnistamine õppekäikudel ning eluliste olukordade üle arutlemine ja pildimaterjali kasutamine.

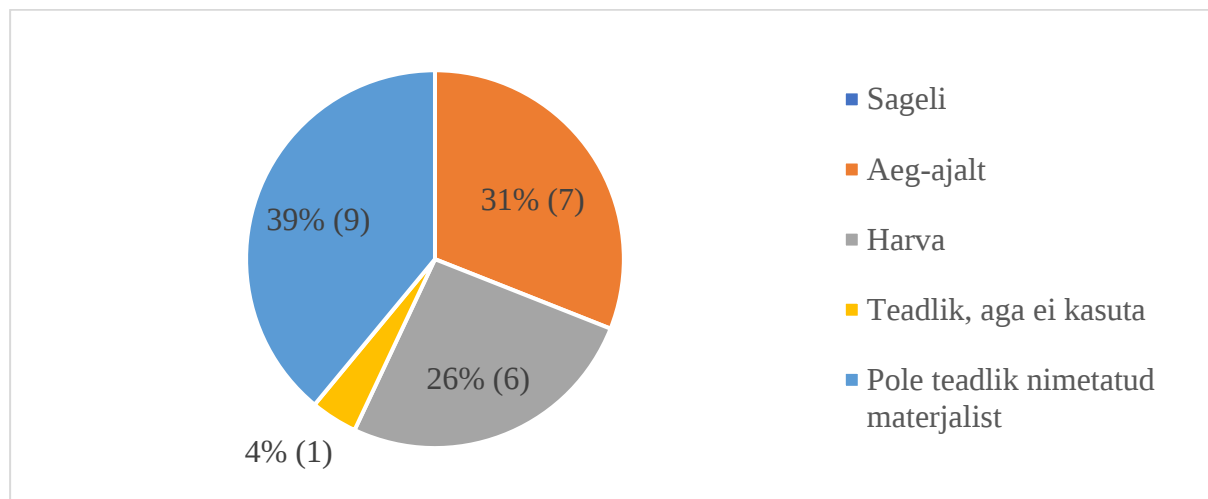
Joonis 12. Liiklusteemade käsitlemisel kasutatavad õppematerjalid, vastuste sagedus

Puudust tuntakse kõigist välja pakutud liikluskasvatuseks vajalikest vahenditest (vt joonis 13), kõige rohkem info- ja õppematerjalidest, näiteks töölehtedest, filmidest, mängudest ning liikumis- või liiklusväljakutest, õpperadadest ja liikluskorraldusvahenditest. Vaid ühel korral oli vastatud, et puudust pole millestki ning üks arvamus ütles, et puudus on kõigest.

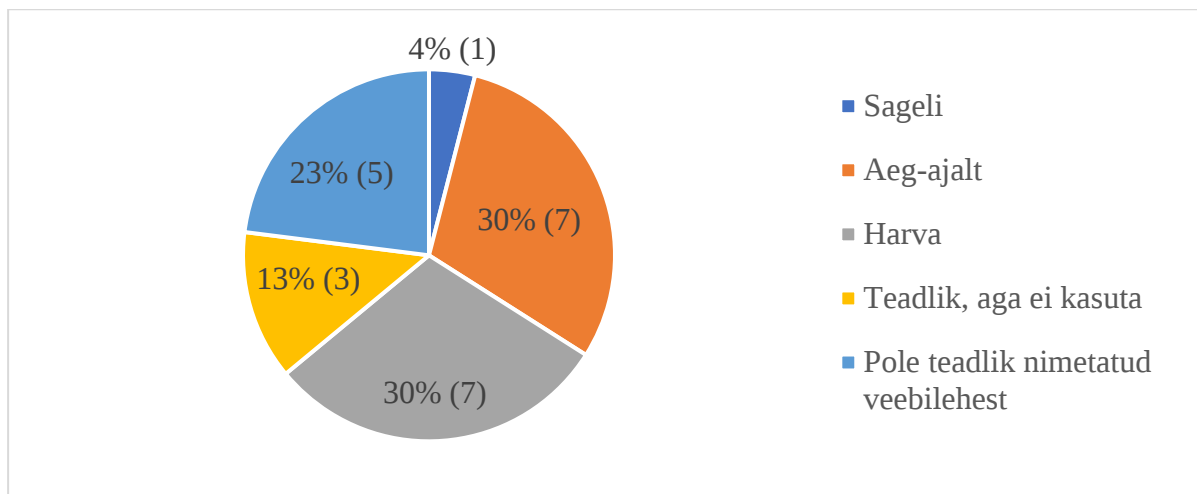
Joonis 13. Liikluskasvatuseks puudu olevad vahendid, vastuste sagedus

Selgus, et Haridus- ja Teadusministeeriumi eestvedamisel valminud ohutuseemalisi õpetajaraamatutest (vt joonis 14) pole teadlikud 39% (9) õpetajatest ning 26% (6) kasutab neid materjale harva. Sageli ei kasuta õpetajaraamatuid mitte keegi vastanutest.

Joonis 14. Ohutuseemaliste õpetajaraamatute kasutusprotsent (kasutajate arv)

Transpordiameti veebileht liikluskasvatus.ee pole samuti õpetajate hulgas populaarne (vt joonis 15). Seda kasutatakse pigem harva ja aeg-ajalt (30% (7)). Viis (23%) õpetajat pole nimetatud veebilehest üldse teadlik ning kolm (13%) on teadlikud, aga ei kasuta seda. Vaid üks (4%) õpetajatest kasutab nimetatud veebilehte sageli.

Joonis 15. Veebilehe liikluskasvatus.ee kasutusprotsent (kasutajate arv)

Viimane selle bloki küsimus (vt lisa 2 küsimus 16) võimaldas õpetajatel teha ettepanekuid ja soovitada ideid õppevahendite osas, mida Transpordiamet võiks välja anda. Need on esitatud alljärgnevalt juhuslikus järjekorras:

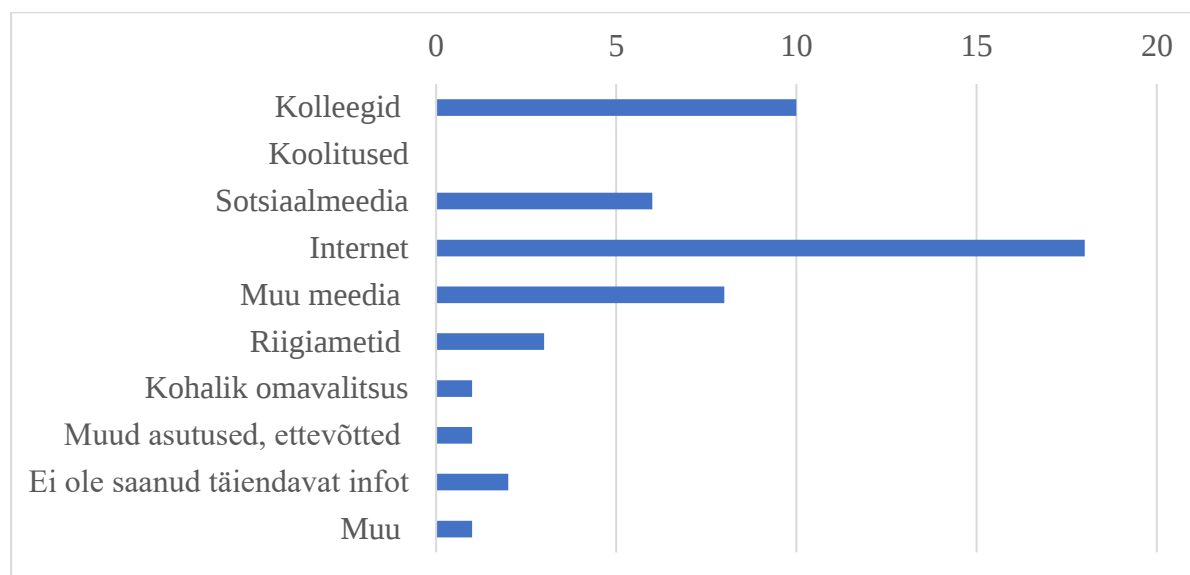
- Liiklusrajad, lauamängud, liiklusmärgid, valgusfoor õppe otstarbel.
- Suures kirjas (min 16 font, Arial või Verdana) selgete ja suurte piltidega õppematerjal.
- Videod ja haaravad lood.
- Leian, et transpordiametil on piisavalt õppevahendeid.
- Puudus on HEV-õppijatele jõukohasest materjalist. Nende laste õpetajatelt nõuab kogu olemasoleva materjali hulgas orienteerumine palju rohkem aega – vajalik on teha sobivaid valikuid, seejuures olemasolevaid materjale lihtsustada või ka ise juurde koostada.
- Selged pildid, lihtsad tekstid
- Lihtsustatud õppematerjalid.
- Hästi vahva oleks liikluslinnak, kuhu saaks klassiga harjutama minna või miks mitte mingi linnak, mis kooli aeda üles pannakse. A la tegutsed ja kohe on keegi, kes su vigadele tähelepanu juhib. Või analoogne arvutimäng, kus pead otsustama, kuidas käituda ja siis saad edasi liikuda vms.
- Liiklusmärkide komplektid koos selgitustega.
- Lühikesed temaatilised õppefilmid peale loetud teksti ja subtiitritega; lihtsustatud õppe tasemele sobilikud töölehed / brošüürid

- Õpilaste koolitus.
- Liikumis- ja liiklusväljakuid rohkem, et ka vanemad saaksid oma lastega neis harjutada nt rattasõitu ja liiklemist.
- Väike kokkupandav liiklusväljak papil, mida saaks klassis kasutada.
- Liiklusmängud ka HEV lastele.
- Töölehti, õppefilme.
- Helkurid lastele. Koolis võiks käia spetsialist rääkimas, demonstreerimas. Mängud.
- Jalgratas kui õppevahend. Transpordiamet võiks liikluslinnaku kooli territooriumile teha.

Seega selgus, et üldiselt pole õpetajatel võimalik liiklusteemasid õpetada ei liiklusväljakutel ega -radadel. Samuti tuntakse puudust kõikvõimlikest õppematerjalidest. Uurimuses osalenute hulgas ei osutunud populaarseteks ka ohutuse teemalised õpetajaraamatud ega liikluskasvatus.ee veebileht. Ettepanekutest ja soovitud õppevahendite osas toodi välja nii üldisemaid kui HEV õpilaste eripärasid silmas pidavaid.

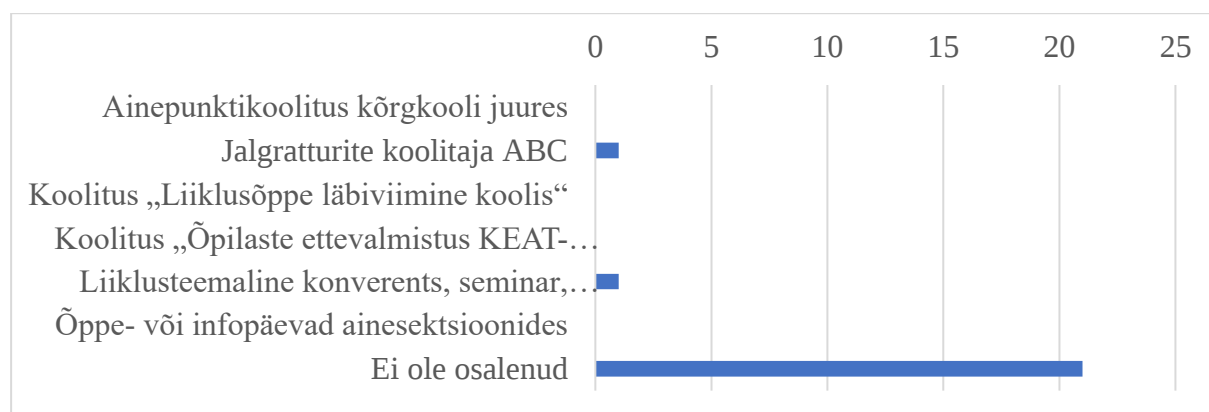
2.3.5. Õpetajate informeeritus

Õpetajate informeerituse kohta teabe kogumiseks olid küsimused 17-19 (vt lisa 2). Kõige populaarsemaks informatsiooni saamise kohaks (vt joonis 16) osutus internet (näiteks temaatilised veebilehed, e-koolikott), mida nimetati 18 korral. Sellele järgnesid 10 korraga kolleegid, kaheksal korral nimetati muud meediat (näiteks temaatilised trükised, saated, kampaaniad) ning kuuel korral sotsiaalmeediat. Eraldi nimetamist väärrib, et uute teadmiste saamist koolitustelt ei toonud välja keegi vastanutest. Muu võimalusena nimetati info saamist isiklike laste jalgrattakoolist.

Joonis 16. Liikluskasvatuse korraldamiseks ja läbi viimiseks täiendava info saamise allikad, vastuste sagedus

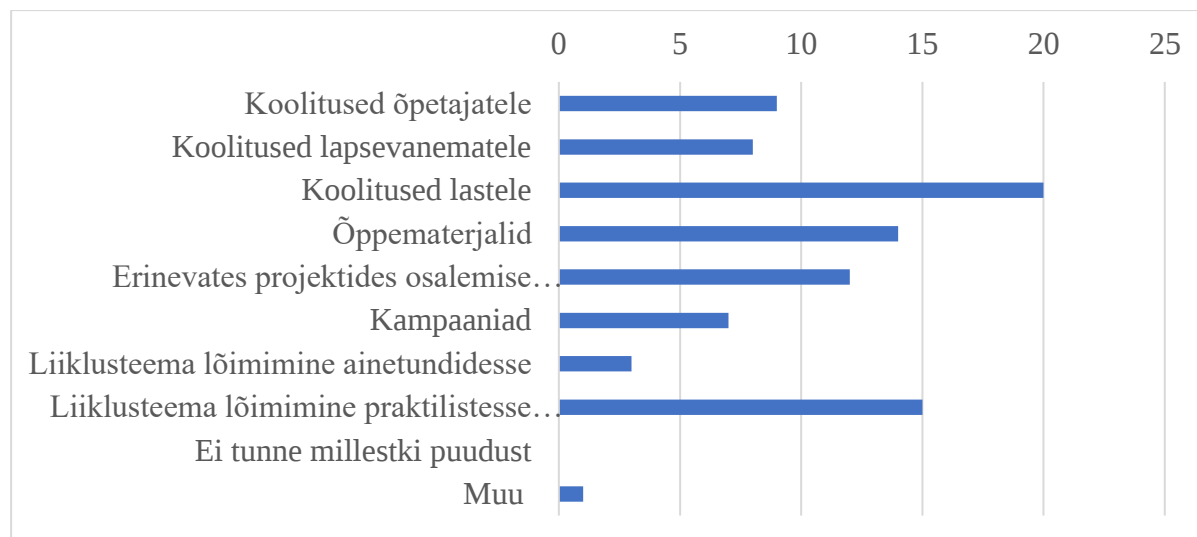
Eelmise küsimuse tulemusega haakub viinasel kahel õppeaastal liikluskasvatusalastel koolitustel mittekäimine (vt joonis 17). Selgus, et 91% ehk 21 õpetajat vastanutest pole koolitustel käinud. Üks õpetaja (4%) on osalenud jalgratta koolitaja ABC kursusel ning üks õpetaja (4%) KEAT-ettevalmistusel.

Joonis 17. Liikluskasvatuse alasetel koolitustel osalusprotsent

Samas tuli küsitluse tulemustest selgelt välja õpetajate soov erinevates liikluskasvatust toetavates tegevustes osaleda (vt joonis 18) ja saada lisainfot. Enim (20 korral) oodatakse koolitusi lastele, näiteks õppekäikude ja külalisesinejate näol. 15 korral nimetati liiklusteema

lõimimist praktilistesse tegevustesse ja õppemängudesse samas kui ainetundidesse lõimimist toodi välja kolmel korral. Õppematerjale nimetati 14 korral ning erinevates projektides osalemise võimalust toodi välja 12 korral. Ükski vastanutest ei märkinud, et ei tunne millestki puudust.

Joonis 18. Ootused liikluskasvatust toetavatele tegevustele, vastuste sagedus

Üldjuhul saavad õpetajad täiendavat infot ja ideid liiklusteemade käsitlemiseks internetist ning kolleegidelt. Samas selgus ka, et liikluskasvatust toetavatest tegevustest tuntakse pigem puudust. Ootamatu tulemus selgus õpetajate osalemisega liiklusteemalistel koolitustel – 91% ehk 21 pedagoogi pole viimase paari aasta jooksul osalenud ühelgi liikluskasvatuse alasel koolitusel.

ARUTELU

Küsimustikule saadi vastused 26% ehk 23 valimisse kuulunud õpetajalt. Algselt töösse planeeritud intervjuuga oli nõus vaid üks vastanutest, kes loobus, kui selgus, et on ainuke nõusoleku andnud pedagoog. Kuigi liiklusteemade käsitlemine on läbiva teemana sisse kirjutatud põhikooli riiklikesse õppekavadesse ning peaks seetõttu olema oluline teema õpetajate jaoks, jäi osalusprotsent oodatust madalamaks. Konkreetseid põhjuseid on raske välja tuua. Võib oletada, et õpetajad on põhitööga üle koormatud ega taha seetõttu lisakohustusi võtta – seda nii küsimustikule vastamise kui intervjuus osalemisega. Veebruaris-märtsis kannatasid Tartu koolid ka covidilaine all, mistõttu võisid paljud pedagoogid olla tööst eemal ning seetõttu ei soovinud uurimuses osaleda.

Liikluskasvatuse koordinaatorit üldjuhul koolides ei ole (11 juhul) ning teemaga tegeleb kas aineõpetaja (kuus vastust) või huvijuht (viis vastust). Sarnane tulemus ilmnes ka Transpordiameti (edaspidi TRAM) uurimuses, kusjuures lisatud oli, et võrreldes varasemaga on järjest enam liikluskasvatuse läbiviijaks aineõpetaja. Tulemus on ootuspärane, arvestades liikluskasvatuse lõimimist ainetundidesse (21 juhul). TRAMi uuringu kohaselt on lõimingu ulatus lähtuvalt koolist 93-100%. Võrreldavad tulemused ilmnemise ka koolisisesest liiklusteemaliste ürituste ja liikluspäevade osas.

Üheski valimisse kuulunud koolis ei ole liikluskasvatuse valikaine. Kuna kooliastmete kaupa on ette nähtud lubatud suurimad nädalakoormused, siis ilmselgelt liikluskasvatuse eraldi valikõppeainena sinna raamidesse mahtuda ei pruugi. Tõenäoliselt teevad koolid valikaine eelistuse rohkem traditsiooniliste ainete hulga suhtes. Huvitegevuses võiks liikluskasvatusest kajastada, kui koolid viiksid läbi jalgrattakoolitust. Samas selgus küsitluse tulemustest, et ainult üks õpetaja oli teadlik, et kool korraldab ise jalgrattakoolituse. Siin avaldus suur erinevus TRAMi uuringuga, mille kohaselt viib jalgrattakoolitust ise läbi 68% koolidest. Erinevus on kõige tõenäolisemalt tingitud sellest, et HEV õpilaste hulgas võib jalgratturi lubadest huvitatud õpilaste osakaal olla liiga väike selleks, et kool hakkaks koolitust organiseerima. TRAMi uuringutes oli ka välja toodud, et jalgratturikoolituse korraldamist võivad takistada õpilaste eripärad, näiteks liikumispuue, lihtsustatud õpe vms. Siinkohal saab välja tuua ka, et 21 küsimustikule vastanud õpetajat pole teadlikud, miks kool ei ole jalgratturikoolitust korraldanud.

Võrreldavad tulemused käesoleva töö ja TRAMi uurimuste kohaselt ilmnese liikluskasvatuse lõimingu ainetundidesse. Kõige enam käsitletakse liiklusteemasid inimeseõpetuse ja eesti keele tundides, sellele järgnevad loodusained ja kehaline kasvatus. Tulemus on põhjendatav asjaoluga, et SA Innove/HARNO poolt välja antud õppematerjalides, mis on koostatud põhikooli riikliku õppekava lihtsustatud õppele käsitletakse liiklusteemasid lõimituna inimeseõpetuse ainesse. Seda eelkõige seetõttu, et kaks valimisse kuulunud kooli õpetavad lapsi lihtsustatud õppekava järgi. Eesti keele tundides tõenäoliselt tegeletakse liiklusteemaliste tekstidega. Loodusainete osakaal võib olla tingitud asjaolust, et leidub mitmeid õppematerjale (vt lisa 1), mis kus on ühildatud inimeseõpetus loodusõpetusega. Kehalise kasvatus tundides võib liiklustemaatika olla aktuaalne seoses õuetundidega, liikumisega staadionitele, palliväljakutele. Mihkelson (2017) tööst selgus, et rohkem kui kolmveerand õpetajatest olid pigem seisukohal, et liikluskasvatus peab sisaldama praktilist õpet – liikluskasvatuse läbiviimist liiklussituatsioonis või õuesõppena.

Kõik küsimustikule vastanud pedagoogid on liiklusteemadest käsitlenud tee ületamise ja enda nähtavaks tegemise valdkonda. Päevakohaste teemade hulgas olid veel jalgratturi ohutus, kõrvalised tegevused liiklemise ajal ning turvavarustuse kasutamine sõidukis. Tulemus on kooskõlas TRAMi uuringutega kooli tööplaanides kajastatavate liiklusteemade osakaaluga. Muudest tegevustest toodi küsitluses välja bussis ja bussipeatuses käitumine kui oluline valdkond, millest lastega tuleb rääkida. Välja võib eraldi veel tuua, et ligi kolmveerand vastanutest tegeleb liiklusteemade käsitlemisega korra kuus. Tulemus näitab teema olulisust, sellele sekundeerib teadmine, et kõik uurimuses osalenud õpetajad liikluskasvatusega tegelevad.

Küsimustikuga saadud tulemuste põhjal osutus enim kasutatavaks liiklusalaseks tegevuseks õuesõpe (13 vastust). TRAMi uuringu kohaselt on koolides enim käinud külalisesinejaid ning läbi viidud helkurikontrolli (mõlemal juhul 94%). Nimetatud valdkonnad kajastusid ka küsimustikule vastanute poolt välja toodud võimaluste esikolmikus. Suurim erinevus TRAMi tulemustega oli jällegi jalgrattakoolituse osas. Käesolevas uurimuses nimetati jalgrattakoolitust kui läbi viidud liiklusalast tegevust vaid kolmel korral. Võrreldes Mihkeloni (2017) tulemustega saab ühe eelistatuma tegevusena juurde lisada veel õppefilmide vaatamise. Õpetajad tõid välja ka, et osaliselt distantsõppel olemise tõttu on liiklusalaseid tegevusi olnud

vähem või pole neid üldse olnud. Suurimaks probleemiks valdkonnaga tegelemisel toodi välja valdkonna koordinaatori puudumine (13 vastust) ning õppematerjalide ja -vahendite puudust (10 vastust). Siin ilmnes suur erinevus TRAMi tulemusega, mille järgi peetakse üldjuhul suurimaks takistavaks teguriks liikluskasvatusega tegelemisel ajanappust (43%). Erisuse põhjenduseks võib olla asjaolu, et HEV lastele ei sobi olemasolevad õppematerjalid ning seetõttu ootavad õpetajad ka rohkem valdkondlikku koordineerimist. Kuna HEV õpilaste õpetamisel peavad pedagoogid olema valmis varuma rohkem ajalist ressursi, siis võib see selgitada fakti, et uurimuses osalenud koolide õpetajad ajapuudust olulisel määral välja ei toonud (vaid kahel korral).

Liikluskasvatuse tulemuslikkust hindavad küsimustikule vastanud pedagoogid valdavalt õpilastega vestlemise ja nende käitumise vaatlemise põhjal. TRAMi uurimusest selgus, et välja töötatud hindamisvahendeid kasutatakse väga vähe (6-8%). Pigem eelistatakse samuti vestlemist nii õpilaste kui vanematega ning erinevate võistluslikkust sisaldavate meetodite (nt viktoriin) kasutamist ja juhieksami sooritamist. Lisaks ühtivad käesoleva uurimuse tulemused TRAMi tulemusega, mille kohaselt kõige parem meede liikluskasvatuse tulemuslikkuse parandamiseks on järjepidevus. Sellele järgnesid koostöö erinevate osapoolte vahel ning teadmiste rakendamine praktikas.

Vahi (2019) tõi enda töös välja, et liikluskasvatus oleks efektiivsem, kui õpetajatel oleks kasutada rohkem erinevale vanusele sobivaid valmis õppekomplekte, mis sisaldaksid praktilist laadi ülesandeid. Sellega haakuvad käesoleva uurimuse tulemused, mille järgi õpetajad tunnevad puudust HEV õpilastele sobilikest materjalidest. Selgus ka, et enamikul õpetajatest pole võimalik liiklusteemade käsitlemisel kasutada liikumis- või liiklusväljakut, õpperada ega liikluskorraldusvahendeid – just neid, mis võimaldaksid läbi viia praktilisi tegevusi. Sarnaselt TRAMi tulemustega tuntakse puudust info- ja õppematerjalidest ning jalgratastest. Ohutuse teemaliste õpetajaraamatute kasutamine HEV koolides on võrreldes üldhariduskoolidega madalam. Oma roll on siin faktil, et küsitlusele vastanud HEV koolide õpetajatest 39% pole teadlikud nimetatud materjali olemasolust. Teadmatus omakorda võib olla tingitud eelarvamusest, et materjal pole sobilik HEV õpilaste õpetamiseks. Siinkohal tuleb rõhutada, et õpetajaraamatud on mõeldud õpetajatele, mitte õpilastele. Samal põhjusel ilmselt ei kasutata aktiivselt ka liikluskasvatus.ee veebilehte. Lähtuvalt küsimustikuga saadud

tulemustest leiab nimetatud leht kasutust vaid ühe vastaja poolt ning kokku 60% vastanutest kasutab seda kas harva või aeg-ajalt. Samas näitas TRAMi uuring, et veebilehte kasutavad veidi üle poolte (52%) üldhariduskoolidest.

Uurimuses osalenud õpetajate ettepanekud ja soovitusel õppematerjali osas, mida Transpordiamet võiks välja anda, saab jagada põhimõtteliselt kaheks. Ühe osa moodustavad pigem üldisemate materjalide soovid ning teisalt on viidatud konkreetset HEV õpilastele sobilikule materjalile. Olulisematest erisustest võib välja tuua suure ja “lihtsa” kirjastiili, lühema ja illustriitsemat lihtsustatud tekstiga, praktilisi tegevusi võimaldava materjali järgi puuduse tundmise. Siit järeldub, et Transpordiamet võiks teha rohkem koostööd HEV koolide ja nende õpetajatega, et pakkuda muuhulgas ka erilistele õpilastele sobilikke õppematerjale ja -vahendeid. Samuti selgus TRAMi uurimustest, et liikluskasvatuse arendamisel tuleks edaspidi enam tähelepanu suunata koolidele, kus õpivad HEV lapsed, kellele tavapärased õppematerjalid ja meetodid ei pruugi sobida.

Liikluskasvatuse korraldamiseks ja läbi viimiseks leiavad õpetajad enamasti abi internetist (18 vastust) või kuulevad kolleegidelt (10 vastust). Oma roll on täita ka meedial (kokku 14 vastust). Täiendava info saamist koolitustelt ei märkinud keegi õpetajatest ning sama tulemus kajastus ka koolitusel osalemises – 91% vastanutest ei ole viimase paari aasta jooksul käinud ühelgi liiklusalasel koolitusel. TRAMi uurimusega ühtib interneti kui ideede allika populaarsus. Vastuolus on koolitustel osalemine – üldhariduskoolidest on erinevatel liiklusalastel koolitustel käinud pea pooled õpetajad. Samas ka selgus, et liikluskasvatust toetavatest tegevustest tuntakse puudust. Huvi pakuksid nii koolitused õpilastele (20 vastust) kui ka õpetajatele (üheksa vastust). Ootused on kõrged ka liiklusteemade lõimimisele praktilistesse tegevustesse (15 vastust), õppematerjalidele (14 vastust) ning erinevates projektides osalemise võimalustele (12 vastust).

Kokkuvõttes ilmnesevad erinevused käesoleva uurimuse ja TRAMi uurimuste vahel järgmistes valdkondades:

- Jalgrattakoolitust Tartu linna HEV koolid ise pigem läbi ei vii.
- HEV koolides on õuesõppel suurem osakaal.
- HEV koolide õpetajad ei pea ajanappust liikluskasvatusega tegelemisel oluliseks takistuseks.

- Ohutuse teemaliste õpetajaraamatute ning veebilehe liikluskasvatus.ee kasutamiskiirus on võrreldes üldhariduskoolidega madalamad.
- HEV koolide õpetajad praktiliselt ei osale liiklusteemalistel koolitustel.

Seega – arvestades valdkondi, kus käesoleva uurimistöö tarbeks läbi viidud küsimustikuga saadud tulemused erinesid märgatavalt TRAMi uuringute tulemustest – on tegemist teemaga, mis vajaks põhjalikumalt edasi uurimist. Kuna praegu valimisse kuulunud koolidest pooled õpetavad lapsi põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava järgi, peaks edaspidi keskenduma pigem lihtsustatud õppekava järgi töötavatele koolidele ja õpetajatele. Põhjenduseks asjaolu, et lihtsustatud õppel olevad lapsed vajavad erinevat lähenemist nii teoorias kui praktikas.

KOKKUVÕTE

Uurimistöö eesmärgi – kuidas viiakse läbi liikluskasvatust hariduslike erivajadustega õpilaste koolide I-II kooliastmes ning missugused on õpetajate ootused liiklusalastele õppematerjalidele Tartu linna nelja kooli näitel – täitmiseks olid püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas on korraldatud liikluskasvatuse läbiviimine Tartu linna HEV koolide I ja II kooliastmes?
2. Missuguseid õppematerjale kasutatakse I ja II kooliastmes liiklusteemade käsitlemisel ning millest on puudus?
3. Millised ootused on õpetajatel õppevahendite osas, mida Transpordiamet võiks pakkuda?

Esimeseks uurimisülesandeks oli välja selgitada HEV koolis õpetavate I-II kooliastme õpetajate hinnangud liikluskasvatuse käsitlemisele koolis (lähtuvalt erinevatest aspektidest, nt aeg, maht, lõiming). Tulemustest selgus, et Tartu linna neljas HEV koolis tegeleb liikluskasvatusega pigem aineõpetaja või huvijuht. Eraldi koordinaatoreid koolides pole. Seetõttu on liiklusteemade käsitlemine lõimitud ainetundidesse, valdavalt inimeseõpetusse ja eesti keelde. Pigem tegeletakse liiklusteemadega kord kuus. Eelistatud on õuesõpe ja enam pööratakse tähelepanu jalakäija liiklustravalisusega seotud valdkondadele – helkuri kandmisele ja sõidutee ületamisele. Saadud liikluskasvatuse korralduse tulemused on võrreldavad TRAMi uuringutulemustega. Erisus ilmnis jalgrattakoolituse läbiviimises. TRAMi uuringutest selgus, et rohkem kui pooled üldhariduskoolid korraldavad ise jalgratturikoolitusi. Tartu HEV koolide puhul selgus, et vaid ühel korral on kool ise koolituse läbi viinud. Nagu eelpool öeldud, võib see olla tingitud HEV õpilaste eripäradest, mis piiravad võimalusi jalgratturina liikluses osaleda.

Teiseks uurimisülesandeks oli välja selgitada, kuidas hindavad õpetajad liikluskasvatuse tulemuslikkust. Saadud tulemused on võrreldavad TRAMi uurimustes selgunud aspektidega. Valdavalt kasutatakse liikluskasvatuse tulemuslikkuse hindamiseks õpilaste liikluses osalemise vaatlust ning nendega vestlemist. Kõige olulisemaks tulemuste parendajaks peetakse järjepidevust liikluskasvatuse läbiviimisel. Sellele lisandusid erinevate osapoolte koostöö ja teooria viimine praktikasse. Viimane võib osutuda keeruliseks, kuna Tartu HEV koolide

õpetajatel pole pigem võimalik kasutada liiklusradu ega -väljakuid, samuti on koolides puudus liikluskorraldusvahenditest.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli välja selgitada, missuguseid õppematerjale (nii õpilastele mõeldud õpikud, töövihikud jmt kui õpetajaraamatud jm teoreetiline abimaterjal õpetajatele) kasutatakse I-II kooliastmes liiklusteemade õpetamisel ning millest on puudus. Suurim erinevus TRAMi tulemustega õppematerjalide osas ilmnes ohutuseteemaliste õpetajaraamatute kasutamisel. Põhjuseks võib olla arvamus, et tavakoolidele mõeldud materjalid ei sobi kasutamiseks HEV laste õpetamisel. Samas on õpetajaraamatud mõeldud eelkõige pedagoogidele. Samal põhjusel võib olla tagasihoidlik ka liikluskasvatus.ee veebilehe kasutus. Kahjuks ei õnnestunud läbi viia intervjuusid, mille käigus oleks saanud põhjalikumalt uurida õpetajate ootuseid vajalikele materjalidele ning saada kommentaare olemasolevatele.

Lähtuvalt küsimustikus toodud ettepanekutest, kuidas parendada ja arendada HEV õpilastele sobilikku õppematerjali, võib järeltada et:

- Liikluskasvatuse alase õppematerjali koostamisega peaksid tegelema või olema protsessi kaasatud HEV laste õpetajad. Nemad oskavad kõige paremini arvestada spetsiifikat, millest lähtuda (nt kirja stiil ja suurus, tekstide kohandamine ja lihtsustamine).
- Üheks võimaluseks erinevad huvigrupid kokku viia ja koostööd tegema suunata on koolitused. Kui praegu selgus, et HEV koolide õpetajatest enamik pole viimas paari aasta jooksul liiklusteemalistel koolitustel osalenud, siis saaks siin õpetajate huvi ära kasutades püüda valdkonda edasi arendada.

Seega – konkreetsema ülevaate saamiseks, milliseid õppematerjale oleks vaja HEV lastele liikluskasvatuse läbi viimiseks, peaks tegema HEV lapsi õpetavates koolides töötavate pedagoogide hulgas täiendava uurimuse, mis keskendub õppevara vajadusele. Soovitatav oleks eraldi välja tuua põhikooli riikliku õppekava ja põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel töötavatest HEV koolidest saadavad tulemused.

SUMMARY

Traffic education in the schools for students with special educational needs on stage 1-2, and the teachers' expectations for the study aids concerning traffic behaviour on the example of four Tartu schools.

It is topical to ascertain the availability of suitable study materials and -aids for teaching traffic behaviour to children with special educational needs. The Transport Agency has carried out some research on giving traffic education in Estonian schools. The results of the study showed that more attention should be paid on traffic education in schools where children with special needs are taught, as the common study aids and methods might not work.

The aim of this study was to find out how the traffic education was carried out on school stage 1 and 2 in the schools for the children with special needs. The study had also to find out what were the teachers' expectations to the study aids concerning traffic, on the example of four Tartu schools.

According to the results of the questionnaires and the teachers' suggestions, the summary is as follows:

- The teachers of the students with special educational needs should be involved with the preparation of the study aids. They know best how to take into consideration the peculiarities of the children (e.g. the font and size of letters, modification and simplification of the texts etc.)
- One possibility to direct different groups of interest to cooperate is training workshop. It came out that, at present, most of the teachers of the schools for students with special needs have not taken part in any traffic education training during the last couple of years. The area could be developed as the teachers are currently interested in the field.

In order to get a better survey of which study aids are needed to teach traffic education effectively, an additional study focused on study aids should be carried out among the teachers who work in schools for children with special needs. It is recommendable to bring separately out the results of the basic schools working with national curriculum and simplified national curriculum.

KASUTATUD ALLIKAD

- Eesti.ee. (2019). *Haridusliku erivajadusega õpilane*. [2021, november 29].
<https://www.eesti.ee/et/haridus-ja-teadus/ueldharidus/haridusliku-erivajadusega-opilane/>
- Erinevate õppijate toetamine õpetaja ja tugispetsialisti koostöös. (2019). Tallinn: Innove. [2022, märts 05].
https://harno.ee/sites/default/files/documents/2022-01/ErinevateOppijateToetamine_2021.pdf
- Haak, D., Jaani, J. jt. (2017). Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ ohutuse alateema õpetajaraamat. [2022, märts 04].
<https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/9443-Labiva-teema-Tervis-ja-ohutus-ohutuse-alateema-opetajaraamat/209333>
- Keskinen, E. (2014). Lapsed ja noored liikluses – arengualased eeldused ja liiklusohutus. Helsingi. [2022, veebruar 20].
https://agamina.ee/wp-content/uploads/2019/12/keskinen_e_2012_lapset_ja_nuoret_raportti_netitiin-08.02.2016.pdf
- Kontor, A., Võsu, K. & Terasmaa, M. (2021). *Õpilase individuaalsuse arvestamine võimetekohase õppe tagamisel*. Tallinn: Harno. [2022, märts 05].
<https://harno.ee/sites/default/files/documents/2022-01/Individuaalsuse%20arvestamine%20j%C3%B5ukohase%20%C3%B5ppe%20tagamisel%2022.pdf>
- Kullmann, K. (2015). *Pedagogical assemblages: rearranging children's traffic education*. Social & Cultural Geography. 16, 255–275. [2022, märts 06].
<https://web-p-ebsohost-com.ezproxy.utlib.ut.ee/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=33&sid=5f3b38f5-6817-49b4-ab74-7396a4c69a0d%40redis>
- Kõrgesaar, J. (2016). *Sissejuhatus hariduslike erivajaduste käsitusse*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus. [2022, detsember 15].
https://www.academia.edu/31982732/SISSEJUHATUS_HARIDUSLIKE_ERIVAJADUSTE_K%C3%84SITLUSSE
- Laste liikluskasvatuse kord. (2011). *Riigi Teataja I*. 136.
- Liiklushariduse ja liikuvusõppe peamised põhimõtted. (2020). European Transport Safety Council.
https://www.liikluskasvatus.ee/sites/default/files/uploads/2020/05/LEARN-Key-Principles_C_eesti-keeles.pdf

Liiklusseadus. (2022). *Riigi Teataja I*. 19.

Lepik, K. & Strõpml, J. (2014). Põhistatud teooria. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. [2021, detsember 01]. <https://samm.ut.ee/pohistatud-teooria>

Maanteeamet. (2012). *Liikluskasvatuse korraldus koolides 2012*. [2022, märts 04].

<https://www.liikluskasvatus.ee/sites/default/files/uploads/2019/07/Liikluskasvatus-koolides-2012.pdf>

Maanteeamet. (2016). *Liikluskasvatuse korraldamine koolides aastal 2015: kaardistav kordusuuring*. [2022, märts 04].

<https://www.liikluskasvatus.ee/sites/default/files/uploads/2019/07/Liikluskasvatus-koolides-2015-2016.pdf>

Maanteeamet. (2019). *Liikluskasvatus koolides*. [2021, november 30].

<https://www.liikluskasvatus.ee/sites/default/files/uploads/2019/07/Liikluskasvatus-koolides-2019.pdf>

Mihkelson, K. (2017). 1. – 4. klassi õpetajate hinnangud ja ootused liikluskasvatuse läbiviimisele, nende kasutatavad meetodid ja takistused liikluskasvatuse käsitlemisel (magistritöö). Tartu Ülikooli Haridusteaduste instituut.

Neare, V. (2022). *Erivajadustega lapsed lasteaias ja koolis. Nende arengu ja õppimise toetamine*. Tartu: Atlex.

Obregón-Bioscaa, S. A., Betanzo-Quezada, E., Romero-Navarreteb, J. A & Ríos-Nuñeza, M. (2018). Rating road traffic education. *Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour*. 56, 33-45. [2022, märts 06]. <https://www-sciencedirect-com.ezproxy.utlib.ut.ee/science/article/pii/S1369847818302572?via%3Dihub>

Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava. (2021). *Riigi Teataja I*. 9

Põhikooli riiklik õppekava. (2011). *Riigi Teataja I*. 10

Reier, L. (2019, aprill 26). HEV-õpilaste osakaal kasvab. Mida me selle teadmisega peale hakkame? *Õpetajate Leht*. [2021, aprill 23]. <https://opleht.ee/2019/04/hev-opilaste-osakaal-kasvab-mida-me-selle-teadmisega-peale-hakkame/>

RoSPA. (2021). *Teaching road safety skills to children with additional needs*. [2022, märts 06]. <https://www.rospace.com/media/documents/road-safety/Teaching-road-safety-skills-to-children-with-additional-needs.pdf>

- Sellenberg, U. (2010). Liikluskasvatus – abinõu liiklejate hoiakute ja käitumise kujundamiseks. Rmt: Jaani, J., Luisk, Ü. (koost.) *Läbivad teemad õppekavas ja nende rakendamine koolis II osa*. Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus, 67-83 [2022, veebruar 21].
https://www.hm.ee/sites/default/files/labivad_teemad_oppekavas_ii.pdf
- Swatz, N. (2005). *Traffic education saves lives*. American City & County. 120, (13).
<https://web-p-ebSCOhost-com.ezproxy.utlib.ut.ee/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=39&sid=5f3b38f5-6817-49b4-ab74-7396a4c69a0d%40redis>
- Tartu Emajõe Kool. (s.a.). [2021, detsember 09]. <https://www.tek.tartu.ee/>
- Tartu Herbert Masingu Kool. (s.a.). [2021, detsember 09]. <https://masing.tartu.ee/>
- Tartu Hiie Kool. (s.a.). [2021, detsember 09]. <https://www.hiiekool.ee/>
- Tartu Kroonuaia Kool. (s.a.). [2021, detsember 09]. <https://www.kroonu.tartu.ee/>
- Tartu Maarja Kool. (s.a.). [2021, detsember 09]. <https://maarja.tartu.ee/>
- Transpordiamet. (s.a.). Liiklusohutusprogramm 2016-2025. [2022, märts 04].
<https://www.mnt.ee/et/liikleja/liiklusohutusprogramm-2016-2025>
- Tzivinikou, S. & Papoutsaki, K. (2016). Studying teaching methods, strategies and best practices for young children with special educational needs. *Early Child Development & Care*. 186, (6), 971-980. [2022, märts 06]. <https://web-p-ebSCOhost-com.ezproxy.utlib.ut.ee/ehost/detail/detail?vid=69&sid=5f3b38f5-6817-49b4-ab74-7396a4c69a0d%40redis&bdata=JnNpdGU9ZWWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=115055366&db=a9h>
- Vahi, K. (2019). *Õpetajate hinnang ja ootused liiklusteemade käsitlemisele esimeses kooliastmes viie Pärnu linna ja viie Pärnu maakonna kooli näitel* (diplomitöö). Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledž.
- Vaiksaar, S. (2019). *Liiklusteemad II kooliastme üldhariduskoolide õpikutes* (diplomitöö). Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledž.
- Valentová, M., Brečka, P. & Tureková, I. (2021). Analysis of Pupils' Higher and Lower Order Thinking Skills in Traffic Education. *TEM Journal*. 10 (2), 858-863. [2022, märts 06].
<https://web-p-ebSCOhost-com.ezproxy.utlib.ut.ee/ehost/detail/detail?vid=69&sid=5f3b38f5-6817-49b4-ab74-7396a4c69a0d%40redis&bdata=JnNpdGU9ZWWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=115055366&db=a9h>

com.ezproxy.utlib.ut.ee/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=29&sid=5f3b38f5-6817-49b4-ab74-7396a4c69a0d%40redis

Õpilase toetamine koolis. (2022). [2022, märts 05]. Tallinn: Harno.
https://harno.ee/sites/default/files/documents/2022-02/Juhendmaterjal_6pilase_toetamiseks_22.pdf

Üldhariduse valdkondlik raport. (s.a.). [2022, märts 04].
<https://www.haridussilm.ee/ee/valdkonnaraportid/haridus/uldharidus>

LISA 1. LIIKLUSOHUTUSALASED MATERJALID OPIQU KESKKONNAS (I-II KOOLIASTE)

Liiklusteemasid käsitletakse järgmistes materjalides
(<https://www.opiq.ee/Account/Login>):

Kirjastus / väljaandja	Nimetus / klass	Liiklusohutuse temaatika kajastamine
SA Innove, HARNO*	Inimeseõpetus 1. klass	2. Mina ja turvalisus 2.1. Koolitee 2.2. Ratas 2.3. Siim sõidab linna 2.4. Siim ja ema linnas 2.5. Abi küsimine
SA Innove, HARNO	Inimeseõpetus 2. klass	2. Mina ja liiklus 2.1. Liiklusmärgid, valgusfoor 2.2. Helkur. Lapsed liikluses 2.3. Sõidukid ja käitumine
SA Innove, HARNO	Inimeseõpetus 3. klass	6. Mina ja turvalisus 6.1. Minu koolitee
Avita	Loodus- ja inimeseõpetus 3. klass	5. Liikumine 5.1. Ohutu jalgrattasõit
SA Innove, HARNO	Inimeseõpetus 4. klass	7. Inimene, säästlikkus, turvalisus 7.3. Liiklusmärgid 7.4. Jalgrattaga liikluses
SA Innove, HARNO	Inimeseõpetus 5. klass	2. Inimene, säästlikkus ja turvalisus 2.7. Liiklus ja reeglid 2.8. Käitumine liiklusõnnetuse korral
Koolibri	Tervist, tervis. Inimeseõpetus 5. klass	4. Turvalisus ja riskikäitumine 4.1. Turvaline ning ohutu käitumine koolis, kodus ja õues
Päästeamet	Kaitse end ja aita teisi	5. Liiklus 5.1. Autoga liiklemine 5.2. Kahe rattalised liiklusvahendid 5.3. Jalgratas 5.4. Nähtavus pimedal ajal 5.5. Ülekäigutada ja ülekäigukoht 5.6. Peatumisteed 5.7. Kõrvalised tegevused liikluses
Avita	Inimene ja ühiskond II kooliaste II osa	4. Keskkond ja tervis 4.2. Liiklusohutus

* SA Innove, HARNO õppematerjalid on koostatud põhikooli riikliku õppekava lihtsustatud õppele

LISA 2. KÜSIMUSTIK

Head õpetajad

Olen TLÜ Haapsalu kolledži liiklusohutuse eriala 3. kursuse üliõpilane ja see küsimustik on osa minu diplomitööst. Uurin liikluskasvatuse korraldust hariduslike erivajadustega õpilaste koolide I-II kooliastmes ning õpetajate ootuseid liikluslastele õppematerjalidele ja koolitustele (Tartu HEV koolide näitel). Küsimustiku koostamise aluseks on 2019. aastal Transpordiameti poolt koolijuhtide seas läbi viidud uurimus. Küsimustiku täitmine on anonüümne ning saadud tulemusi kasutatakse diplomitöö koostamiseks. Vastamine võtab aega orienteeruvalt 10 minutit. Küsitlus on täitmiseks avatud kuni 14. veebruarini.

Kui küsimustikku täites tunnete, et oleksite valmis hiljem osalema kodukooli veebipõhises grüpiintervjuus, et täpsemalt kirjeldada ootuseid õppematerjalidele ja koolitustele, palun vastake küsimusele 22 e-kirjaga.

*Ette tänades
Priit Männiksaar*

LIIKLUSKASVATUSE KORRALDUS KOOLIS

1. Kes koordineerib Teie koolis liikluskasvatuse korraldamist?

Töögrupp (nt ainenõukogu, tervisenõukogu)
Liiklusringi juht
Huvijuht
Aineõpetaja
Koordinaator puudub
Muu ...

2. Kuidas viiakse Teie koolis läbi liikluskasvatust?

Lõimituna ainetundidesse
Valikaine
Koolisisesed üritused
Kampaaniad
Ringitöö
Õpilaste uurimus- ja loovtööd
Liikluspäev
Liiklusnädal
Liiklusteemaline projekt
Ei viida läbi
Muu ...

3. Millistesse ainetundidesse on liikluskasvatus valdavalt lõimitud?

Eesti keel / kirjandus
Võõrkeel
Matemaatika
Loodusained

Inimeseõpetus
Informaatika
Muusika / kunst / tööõpetus
Kehaline kasvatus
Ajalugu / ühiskonnaõpetus
Liikluskasvatus pole ainetundidesse lõimitud
Muu ...

4. Missuguseid liiklusohutuslaseid teemasid olete viimasel kahel õppeaastal õpilastega käsitlenud?

Turvavöö ja turvavarustus sõidukis
Jalgratturite õhtus ja turvavarustus
Enda nähtavaks tegemine, sh helkuri kasutamine
Tee ületamine jalakäijana
Kõrvalised tegevused liiklemise ajal (nt jalgsi, rattaga, sõidukis)
Ei ole käsitlenud ühtegi
Muu ...

5. Kui sageli tegelete tundides liiklusalaste teemade käsitlemisega?

Iga päev
Kord nädalas
Kord kuus
Kord õppeaastas
Ei tegele liiklusalaste teemadega
Muu ...

6. Milliseid tegevusi on Teie koolis viimase kahe õppeaasta jooksul läbi viidud?

Jalgratturi koolitus
Külalisesineja (nt politsei) loengud
Helkurikontroll
Transpordiameti liikluskasvatusalased projektid
Õuesõpe (nt ülekäiguraja, raudtee ületamine koos selgitustega)
Õppefilmid, viktoriinid, mängud
Ei ole läbi viidud liiklusalaseid tegevusi
Muu ...

7. Millised on peamised probleemid ja takistused liikluskasvatuse läbi viimisel Teie koolis?

Probleemid keskkonnaga
Probleemid koostööga erinevate osapoolte vahel
Valdkonna koordinaatori või eestvedaja puudumine
Vahendite ja õppematerjalide puudus
Ajanappus (nii õpilastel kui õpetajatel)
Probleeme ei ole
Muu ...

JALGRATTURIKOOLITUS

8. Kuidas on Teie koolis viimasel kahel õppeaastal korraldatud jalgratturikoolitus?

Kool viis koolituse ise läbi

Kool ostis / hankis koolituse mujalt
Kool ei ole korraldanud jalgratturikoolitust
Muu ...

9. Kui Teie kool ei ole korraldanud jalgratturikoolitust, siis mis on olnud takistuseks?

Koolitaja leidmine
Varustuse ja / või õppeväljaku puudumine
Õppematerjalide puudumine
Rahaliste ressursside puudumine
Pole teadlik põhjustest
Muu ...

LIIKLUSKASVATUSE TULEMUSLIKKUS

10. Kuidas hindate liikluskasvatuse tulemuslikkust?

Õpilaste vaatlemine
Testid, viktoriinid, võistlused
Õpilastega vestlemine
Õnnetuste (mitte)toimumine
Jalgratturi eksami sooritamine
Lapsevanematega vestlemine (nt arenguvestlus)
Ei hinda liikluskasvatuse tulemuslikkust
Muu ...

11. Mida tuleks Teie hinnangul põhikooli liikluskasvatuses muuta, et tulemused paraneksid?

Koostöö lapsevanematega (nt nende eeskuju)
Koostöö spetsialistidega (nt politsei)
Järjepidevus liikluskasvatuse läbi viimisel, kampaaniad
Teadmiste rakendamine praktikas
Lõimimine teistesse ainetesse
Liikluskasvatus eraldi aiena
Muudatused ei ole vajalikud
Muu ...

ÕPPEVAHENDID

12. Missuguseid õppevahendeid kasutate liiklusteemade käsitlemisel?

Teisaldatav liikumis- või liiklusväljak (nt liiklusmärgid, koonused)
Statsionaarne või püsivalt maha märgitud liikumis- või liiklusväljak
Liiklusteemaline õpperada (õpetajate koostatud)
Koolil õppeväljak puudub, kuid saab kasutada läheduses asuvat väljakut (nt avalik väljak, naaberkooli oma)
Pole ühtegi eelnimetatut
Muu ...

13. Missugustest liikluskasvatuseks vajalikest vahenditest tunnete puudust?

Liikumis- või liiklusväljakud, õpperajad
Liikluskorraldusvahendid (nt märgid, foorid)
Jalgrattad

Info- ja õppematerjalid (nt töölehed, filmid, mängud)
Ei tunne puudust
Muu ...

14. Kui sageli kasutate Haridus- ja Teadusministeeriumi eestvedamisel valminud ohutuse teemalisi õpetajaraamatuid?

Sageli
Aeg-ajalt
Harva
Teadlik, aga ei kasuta
Pole teadlik nimetatud materjalist

15. Kui sageli kasutate Transpordiameti veebilehte liikluskasvatus.ee?

Sageli
Aeg-ajalt
Harva
Teadlik, aga ei kasuta
Pole teadlik nimetatud veebilehest

16. Milliseid ettepanekuid ja ideid on Teil õppevahendite osas, mida Transpordiamet võiks täiendavalt pakkuda?

ÕPETAJATE INFORMEERITUS

17. Kust olete saanud viimasel kahel õppeaastal täiendavat infot / ideid liikluskasvatuse korraldamiseks ja läbi viimiseks?

Kolleegid
Koolitused
Sotsiaalmeedia
Internet (nt temaatilised veebilehed, e-koolikott)
Muu meedia (nt temaatilised trükised, saated, kampaaniad)
Riigiametid (nt Politsei, Transpordiamet)
Kohalik omavalitsus
Muud asutused, ettevõtted (nt autokoolid)
Ei ole saanud täiendavat infot
Muu ...

18. Missugusel liikluskasvatusealasel koolitusel olete viimase kahe õppeaasta jooksul käinud?

Ainepunktikoolitus kõrgkooli juures
Jalgratturite koolitaja ABC
Koolitus „Liiklusõppe läbiviimine koolis“
Koolitus „Õpilaste ettevalmistus KEAT-iks ning liikluskasvatuse läbiviimine koolis“
Liiklusteemaline konverents, seminar, infopäev
Õppe- või infopäevad ainesektsioonides
Ei ole osalenud
Muu ...

19. Missugusest liikluskasvatuse alast infost / toetavast tegevusest tunnete puudust?

Koolitused õpetajatele (nt õppepäevad, seminarid)

Koolitused lapsevanematele (nt hoiakute muutus)
Koolitused lastele (nt õppekäigud, külalisesinejad)
Erinevates projektides osalemise võimalused
Kampaaniad
Liiklusteema lõimimine ainetundidesse
Liiklusteema lõimimine praktilistesse tegevustesse, õppemängud
Ei tunne millestki puudust
Muu ...

ÜLDINFO

20. Kui kaua olete töötanud õpetajana?

1-5 aastat
6-15 aastat
16-25 aastat
üle 25 aasta

21. Kas olete ...
klassiõpetaja
aineõpetaja